

N:o 76.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, med förslag till förordning om beskattning af socker; gifven Kristiania slott den 6 mars 1905.

Under återopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om beskattning af socker.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

GUSTAF.

Ernst Meyer.

Förslag

till

Förordning om beskattning af socker.

Kap. I. Om skattens beräkning och erläggande.

1 §.

1. För allt socker, som inom riket tillverkas eller dit införes, skall, på sätt i denna förordning närmare bestämmes, vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas skatt med tretton öre för hvarje kilogram. För socker, som till riket införes, skall därjämte erläggas tull enligt tulltaxan.

2. Till socker räknas ej honung, stärkelsesocker (glykos) och maltsocker (maltos) samt ej heller sirup eller melass, i hvilka den genom direkt polarisation utrönta sockerhalten är mindre än sjuttio procent af torrsubstansens vikt.

3. För socker, som enligt de föreskrifter, Kungl. Maj:t vill meddela, gjorts till förtäring af människor obrukbart (denaturerats), erlägges ej skatt.

2 §.

Intill dess socker, som inom riket tillverkas eller dit införes, utlämnas till fritt bruk, skall detsamma stå under statens kontroll. Denna kontroll utöfvas dels af tullverket öfver infördt socker, tills det öfverföres till sockerfabrik eller allmänt sockernederlag eller utlämnas till fritt bruk, dels ock, på sätt i denna förordning och särskild af Kungl. Maj:t fastställd ordningsstadga närmare bestämmes, vid fabriker, i hvilka socker tillverkas eller raffineras, och i allmänna sockernederlag.

3 §.

På Kungl. Maj:ts pröfning skall bero, om och under hvilka villkor och kontroller samt mot hvilken afgift allmänt nederlag för obeskattadt socker utan sammanhang med sockertillverkning må medgifvas.

4 §.

Från fabrik, som står under kontroll, eller från allmänt socker-nederlag må socker, utan erläggande af sockerskatt, från riket utföras, om utförseln sker genom tullkammare under den kontroll och de villkor, som i tullstadgan bestämmas för utförsel af nederlagsgods.

Om och under hvilka villkor frihet från sockerskatt må äga rum för socker, som användes för tillverkning af andra varor, hvilka ur riket utföras, därom förordnar Kungl. Maj:t.

5 §.

1. Innan socker från fabrik eller allmänt sockernederlag utlämnas till fritt bruk, skall den därå belöpande skatt inbetalas till landtränteriet i det län, där fabriken eller nederlaget finnes, eller, hvad fabrik eller sockernederlag i Stockholm angår, till öfverståthållareämbetet; dock att, därest tillverkaren eller nederlagsinnehafvaren ställer säkerhet, som af Kungl. Maj:ts befällningshafvande godkännes, han må för en tid af två månader åtnjuta anstånd med erläggande af skatt.

2. Försummar tillverkare eller nederlagsinnehafvare att inbetala förfallen skatt, skall all ogulden skatt genast utmätas, och hafve den försumlige förlorat rätten att under det tillverkningsår åtnjuta anstånd med skatts erläggande.

3. Då socker från tullverket utlämnas till fritt bruk, skall socker-skatt samtidigt med tullen till tullverket erläggas. Om betalnings-anstånd, ställande af säkerhet samt påföljd för fördröjd eller uteblifven betalning gälle hvad i tullstadgan beträffande tullafgifter stadgas.

6 §.

Har socker, som utlämnats till fritt bruk, innan köparen mottagit det, blifvit så skadadt, att tillverkaren önskar omarbета detsamma, må under den kontroll, chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå föreskrifver, sockret för omarbetning åter införas i den fabrik, hvarifrån det utförts, och socker till lika mängd och af samma slag utan erläggande af ytterligare skatt från densamma utlämnas till fritt bruk. Sockrets mängd och slag bestämmas af den vid fabriken anstälde förste kontrollören eller, i tvistigt fall, på tillverkarens bekostnad genom sakkunnige, som chefen för nämnda byrå tillkallar.

Kap. II. Om tillverkare och hvad honom åligger.

7 §.

1. Med tillverkare förstås i denna författning den person, hvilken såsom ägare, innehafvare, verkställande direktör eller disponent eller i annan egenskap har högsta inseedet öfver sockerfabriks skötsel och för hvilken därför tillståndsbref för tillverknings utöfvande skall utfärdas.

2. Ej må tillståndsbref utfärdas för den, som blifvit dömd till ansvar för brott, som omförmåles i 34 eller 35 § i denna förordning.

8 §.

Tillverkningsår räknas från och med den 1 september till och med den 31 augusti.

9 §.

Fabrik, som afser tillverkning eller raffinering af socker, skall vara så byggd och inrättad, att enligt de närmare föreskrifter, som i denna förordning eller i ordningsstadgan meddelas, en betryggande bevakning af densamma till skydd mot skatteförsnillning utan svårighet kan äga rum.

10 §.

1. Vid råsockerfabrik skall fabriksbyggnaden ligga fritt, utan samband med andra byggnader, och må icke, med undantag för kontorslokal, innehålla andra lägenheter än dem, som äro behöfliga för socker-tillverkningen. De lägenheter, i hvilka råsockrets centrifugering och uppvägning försigga, skola bilda en särskild afdelning af byggnaden (*sockerhuset*), så att de, om så erfordras, må kunna afstängas från öfriga delar af densamma.

2. Mellan sockerhuset och den öfriga delen af fabriken må endast finnas en genomgång. Vid denna genomgång skall för de vid fabriken anställda kontrollörer finnas vaktrum med åt genomgången vettande fönster. Om magasin för sockers uppläggande gränsar till sockerhuset, må genomgång finnas äfven till magasinet.

3. Fönstren på centrifugrummets ytterväggar skola vara försedda med järngaller samt fönstren till öfriga lägenheter i sockerhuset äfvensom gluggarna till under detsamma belägna källare med järngaller eller nät af järntråd på sätt i ordningsstadgan föreskrifves.

11 §.

1. Vid fabrik för framställning af raffineradt socker skall antingen fabriksbyggnaden ligga fritt, utan samband med andra byggnader, samt hafva samtliga utåt vettande fönster försedda med järngaller eller nät af järntråd, eller ock skall fabriksområdet vara fullständigt omgivet af ett minst två meter högt stängsel, där ej på grund af särskilda förhållanden Kungl. Maj:t finner mindre fullständig anordning kunna medgifvas. Till stängslet må räknas brandmur så ock till fabriken hörande byggnad, som till fabriksområdets utsida ej har annan öppning än sådan ingång, som är bevakad eller ställd under kronans lås, eller fönster, försedda med järngaller eller nät af järntråd.

Stängsel skall så anbringas, att detsamma ej ligger på mindre än fem meters afstånd från byggnad, som ligger inom och ej utgör del af stängslet.

2. För trafiken till och från fabriken må i stängslet kring densamma i regel ej hållas öppna mer än två ingångar om dagen och en om natten. Alla andra ingångar skola vara stängda med kronans lås, och få de vid behof öppnas allenast i kontrolltjänstemans närvaro.

3. Vid hvarje ingång, som icke i allmänhet hålles stängd, skall finnas vaktstuga eller vaktrum för de till ingångens bevakning anställda kontrollörer. Från vaktrummet skall finnas fönster, vettande åt ingången till fabriken.

12 §.

1. I hvarje sockerfabrik skall finnas ett för kontrollpersonalen afsedt expeditionsrum med minst tjugu kvadrateters golfyta.

2. Det åligger tillverkaren att förse expeditionsrummet och de i 10 och 11 §§ omnämnda vaktrummen med erforderliga möbler samt bekosta deras belysning och uppvärmning.

3. Vederbörande öfverkontrollör och förste kontrollör eller dennes ställföreträdare äge tillträde till fabriken laboratorium för utförandet af behöfliga undersökningar.

13 §.

De i 9, 10, 11 och 12 §§ meddelade föreskrifter afse ej sådan sockerfabrik (*saftstation*), där arbetet inskränker sig därtill, att saften afvinnes betor och i rörledning föres till annan sockerfabrik för vidare bearbetning.

14 §.

1. Tillverkare äger att äfven utom fabriksområdet men i fabriken närhet upplägga obeskattadt socker i magasin, som uteslutande användes till förvarande af sådant socker. Sådant magasin räknas till fabriken och skall stå under kronans lås.

2. Tillverkare äger att, när han så önskar, få tillträde till magasin, där han har obeskattadt socker upplagdt, men skall därvid kontrolltjänsteman vara närvarande.

15 §.

1. Innan arbete för tillverkning eller raffinering af socker första gången må i fabrik taga sin början, skall tillverkare låta i två exemplar upprätta och till öfverkontrollören öfverlämna dels en enligt de närmare föreskrifter, som i ordningsstadgan meddelas, affattad beskrifning å fabriken med tillhörande område, dels ock planritning öfver fabriksområdet och samtliga fabrikslokalerna med tydligt angifvande af det ändamål, hvar till hvarje lokal är afsedd. Ett exemplar af ritning och beskrifning förvaras vid fabriken och det andra insändes af öfverkontrollören till kontroll- och justeringsbyrån.

2. När i anseende till vidtagna förändringar inom fabrik chefen för kontroll- och justeringsbyrån anser ritningen öfver densamma icke vidare vara tillfyllestgörande, åligger det tillverkaren att anskaffa ny ritning och beskrifning, äfvenledes i två exemplar.

16 §.

Byggnader, lägenheter, anordningar, fasta apparater och fasta kärl, som icke blifvit upptagna i den i 15 § omnämnda beskrifning eller som där upptagits men sedermera ändrats, må icke vid tillverkning

eller raffinering af socker användas utan att hafva blifvit af öfverkontrollören skriftligen godkända.

17 §.

1. Då fabrik skall sättas i gång eller vid början af ett tillverkningsår fortfarande vara i verksamhet, åligger det tillverkaren att minst tio dagar förr, än rörelsen må börja, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingifva skriftlig *driftsanmälan* med uppgift om

- a) dagen, då han ämnar börja rörelsen,
- b) huruvida arbetet skall fortgå dag och natt eller endast om dagen,
- c) antalet ingångar, som i allmänhet skola hållas öppna,
- d) huruvida socker skall förvaras utom fabriksområdet, samt
- e) det ombud, som i tillverkarens frånvaro skall företräda honom inför kontrolltjänstemännen,

hvarjämte, därest fabriken ej står under kontroll, då anmälan göres, vid densamma skall fogas intyg af vederbörande öfverkontrollör, att anordningarna vid fabriken icke strida mot denna förordnings eller ordningsstadgans föreskrifter.

2. Finnes ej hinder för rörelsens utöfvande, meddele Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillståndsbref.

3. Vill tillverkare, sedan driftsanmälan skett, ändra lämnad uppgift, vare han pliktig därom ofördröjligen göra skriftlig anmälan hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

4. Driftsanmälan äfvensom anmälan enligt 3 mom. skall ingifvas i två exemplar, af hvilka Kungl. Maj:ts befallningshafvande behåller det ena och ofördröjligen öfverlämnar det andra till vederbörande öfverkontrollör.

18 §.

Då arbetet vid fabrik afslutats, skall tillverkaren ofördröjligen därom göra anmälan hos förste kontrollören; och åligger det denne att lämna tillverkaren bevis om gjord anmälan äfvensom att, så fort ske kan, därom underrätta Kungl. Maj:ts befallningshafvande, kontroll- och justeringsbyrån samt öfverkontrollören.

Vill tillverkaren, sedan anmälan om arbetets afslutande blifvit gjord, under tillverkningsåret åter upptaga rörelsen i fabriken, göra ny

anmälan på sätt i 17 § är stadgadt. Finnes ej hinder för rörelsens utöfvande, meddele Kungl. Maj:ts befallningshafvande nytt tillståndsbref.

19 §.

Till kontroll- och justeringsbyråu skall Kungl. Maj:ts befallningshafvande första helgfria dag i hvarje vecka insända uppgift å de tillståndsbref, som under föregående vecka utfärdats, och å de anmälningar, som under samma tid må hafva gjorts enligt 17 § 3 mom.

20 §.

Om i annan fabrik än sådan, som omförmäles i 13 §, arbete för sockertillverkningen ej företages inom fem helgfria dygn efter den i driftsanmälan uppgifna tiden, åligger det tillverkaren att för hela den tid, hvarunder arbete icke ägt rum, till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inbetala det förste kontrollör och öfriga kontrollörer vid fabriken tillkommande arfvode, vid äfventyr, om betalning ej sker, att Kungl. Maj:ts befallningshafvande låter hos honom utmäta detsamma.

Har under den del af året, arbete i fabriken enligt anmälan fortgått, icke vid fabriken tillverkats i medeltal femtusen kilogram socker för hvarje helgfritt dygn, åligger det tillverkaren att till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inbetala hela det förste kontrollör och öfriga kontrollörer vid fabriken tillkommande arfvode, vid äfventyr, som i föregående mom. är sagdt.

21 §.

Tillverkare åligger att öfver tillverkningens gång föra sådan bok, att därur med lätthet kan inhämtas, huru stor ytvidd varit använd för odling af de betor, som inom fabriken afverkats, huru stor mängd råämnen vid tillverkningen användts, betornas sockerhalt, huru mycket af särskilda fabrikater i fabriken vunnits, samt huru mycket socker, sirup eller melass bortförts från fabriken, äfvensom i öfrigt sådana upplysningar erhållas, som för upprättande af en tillförlitlig statistik öfver sockerindustrien erfordras; och vare tillverkare skyldig att i afseende å bokens anordning och förande ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som chefen för kontroll- och justeringsbyråu meddelar. Nämda bok skall, när helst så påfordras, hållas tillgänglig för den öfverkontrollör och den förste kontrollör, under hvilkas inseende fabriken är ställd.

22 §.

Tillverkare ställe sig till efterrättelse hvad ordningsstadgan innehåller om hans åligganden samt de föreskrifter, chefen för kontroll- och justeringsbyrån, eller vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning eller ordningsstadgan meddelar.

23 §.

Vill någon, utan sammanhang med sockertillverkning, tillverka sirup eller melass, hvarom i 1 § 2 mom. förmäles, göra för hvarje tillverkningsår, minst tio dagar förrän arbetet i fabriken börjar, hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande anmälan därom, med angifvande af det ställe, där tillverkningen skall bedrifvas, och det ombud, som i yrkesutöfvarens frånvaro skall företräda honom inför den, som skall utöfva kontrollen vid fabriken. Finnes ej hinder för rörelsens utöfvande, meddele Kungl. Maj:ts befallningshafvande tillståndsbref. När tillverkningen upphört, göra yrkesutöfvaren ock anmälan hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Om inkommen anmälan underrätte Kungl. Maj:ts befallningshafvande skyndsamt kontroll- och justeringsbyrån och vederbörande öfverkontrollör.

Finnes inom fabrik, hvarom i denna § är fråga, anordning för framställning af kristalliseradt socker, skall densamma sättas under kronans lås eller försegling.

Yrkesutöfvare i sådan fabrik vare ock skyldig att föra bok, i tillämpliga delar så inrättad som i 21 § sägs. Nämnda bok skall, när helst det påfordras, hållas tillgänglig för den öfverkontrollör, under hvars inseende fabriken är ställd, äfvensom för den, hvilken eljest äger anställa undersökning i fabriken.

Hvad i öfrigt i denna förordning är stadgadt om tillverkare och fabrik, äger icke tillämpning å yrkesutöfvare och fabrik, hvarom i denna § förmäles.

Såsom ersättning för kontrollkostnaden skall yrkesutöfvaren för hvarje månad till Kungl. Maj:ts befallningshafvande inbetala tio kronor för hvarje helgfritt dygn, hvarunder arbetet enligt anmälan kunnat under månaden pågå. Betalas ej afgiften inom utgången af den påföljande månaden, varde densamma utmätt.

Kap. III. Om kontrollen.

24 §.

Öfverinseendet öfver kontrollen vid sockerbeskattningen utöfvas af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå.

25 §.

1. Enligt de närmare föreskrifter, som innehållas i ordningsstadgan, utöfvas kontrollen af öfverkontrollörer, förste kontrollörer, kontrollörer och tillsyningsmän.

2. Öfverkontrollörer förordnas af Kungl. Maj:t, som bestämmer dem tillkommande ersättning.

3. Förste kontrollörer förordnas af chefen för finansdepartementet.

4. Kontrollörer utses af Kungl. Maj:ts befallningshafvande efter förslag af vederbörande öfverkontrollör.

5. Dagarfvode utgår af statsmedel under tjänstetiden till förste kontrollör med tolf och till annan kontrollör med sex kronor; och erhåller förste kontrollör dessutom, om resa förekommer, ersättning efter fjärde klassen i gällande resereglemente för hvarje gång han inträder i tjänstgöring eller från en till annan fabrik förflyttas.

6. Är fabrik belägen utom stad eller köping, vare tillverkaren pliktig att på anmodan af Kungl. Maj:ts befallningshafvande åt en hvar af den vid fabriken anställda kontrollpersonal utan ersättning upplåta ett eldadt, städadt samt med nödiga möbler och sängkläder försedt boningsrum, beläget i fabriken närhet. Oafsedt fabriken belägenhet vare tillverkare ock skyldig att, på anmodan af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, åt en hvar af kontrollpersonalen, som sådant önskar, anskaffa lämplig kost mot ersättning af två kronor om dagen. Sistnämnda ersättningsbelopp afdrages från det vederbörande tillkommande arvode och tillhandahålles tillverkaren genom Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

7. Då arbete i sockerfabrik ej pågår och allt socker inlagts i magasin under kronans lås, skola förste kontrollör och kontrollörer återkallas och tillsynen vid magasinet öfverlämnas åt en af Kungl. Maj:ts befallningshafvande utsedd tillsyningsman, hvilken i arvode af stats-

medel erhåller tio kronor för hvarje dag hans verksamhet vid magasinet påkallats. Påkallas tillsyningsmannens åtgärd under tillverkningsåret mer än trettiofem särskilda dagar, skall ersättningen för de öfverskjutande dagarna gäldas af tillverkaren.

26 §.

För uppvägning af socker vare tillverkare skyldig att anskaffa och underhålla våg äfvensom nödiga vikter.

Allt arbetsbiträde, som erfordras för vägningen, lämnas af tillverkaren.

27 §.

Allt socker, som i fabrik införes, där tillverkas eller raffineras eller därifrån utföres, skall till vikten bestämmas på sätt ordningsstadgan föreskrifver.

28 §.

1. När socker skall uttagas från fabrik, göre tillverkaren hos förste kontrollören eller tillsyningsmannen skriftlig anmälan därom, med angifvande af sockrets slag och vikten af hvarje kolli äfvensom huruvida sockret skall utlämnas till fritt bruk eller försändas till annan fabrik, allmänt sockernederlag eller tullkammare.

2. Utlämnas socker till fritt bruk, skall, sedan vikten däraf blifvit bestämd samt skatt erlagd eller säkerhet därför ställd, förste kontrollören eller tillsyningsmannen utfärda vågsedel i två exemplar, af hvilka det ena öfverlämnas till tillverkaren och det andra, försedt med kvitto af tillverkaren eller hans ombud, bilägges kontrollhandlingarna.

3. Föres socker till annan fabrik, allmänt sockernederlag eller tullkammare, skall, sedan vikten däraf blifvit bestämd, försändelsen i öfrigt ske under de villkor och bestämmelser, som meddelas i ordningsstadgan.

29 §.

1. Innan sirup eller melass utlämnas från fabrik, bestämmas dess sockerhalt på sätt i 1 § 2 mom. är sagdt. Är denna sjuttio procent eller däröfver af torrsubstansens vikt, förfäres med varan på sätt om socker är stadgadt; är sockerhalten mindre än sjuttio procent af torrsubstansens vikt, äger tillverkaren att fritt föfoga öfver varan.

2. Är tillverkaren ej nöjd med undersökning, som enligt 1 mom. blifvit i fabriken verkställd å sirup eller melass, tages däraf prof, som, försedt med förste kontrollörens och tillverkarens sigill, insändes till kontroll- och justeringsbyrån för verkställande af ny undersökning, hvars resultat blir afgörande.

30 §.

Där så nödigt aktas, må inventering och uppvägning af allt i fabrik eller magasin befintligt socker äga rum. När fabrik eller magasin står under tillsyn af tillsyningsman, äge Kungl. Maj:ts befallningshafvande men eljest chefen för kontroll- och justeringsbyrån förordna om inventering.

31 §.

Kontrolltjänsteman skall, när helst han det fordrar, för undersökning äga tillträde till alla inom fabriken befintliga lägenheter, till boningsrum dock endast mellan klockan nio förmiddagen och klockan nio eftermiddagen, äfvensom hafva rätt att anställa undersökning å personer, som lämna, eller varor, som bortföras från fabriken.

32 §.

Öfverkontrollör äge när som helst tillträde till sådan fabrik, som i 23 § omförmäles, och att där taga prof af tillverkningen för dess undersökande. Till boningsrum äge han dock ej tillträde mellan klockan nio eftermiddagen och klockan nio förmiddagen.

33 §.

Allmän åklagare äger anställa undersökning för upptäckande af förbrytelser mot denna förordning.

Sådan undersökning bör göras i två vittnens närvaro, och bör förrättningsmannen för att tillgodogjuta det skydd, som honom därvid tillkommer, vid förrättningen på sig synbart bära påbjudet tjänste-tecken eller, innan förrättningen företages, uppvisa fullmakt eller förordnande.

Bör förrättningsmannen inom orten eller är där allmänt känd, vare han frikallad från skyldigheten att sålunda styrka sin behörighet.

Kap. IV. Om ansvar för öfverträdelse af förordningens föreskrifter.

34 §.

Den, som utan tillståndsbref tillverkar eller raffinerar socker, böte från och med etthundra till och med tvåtusen kronor eller straffes med fängelse från och med en till och med sex månader samt gälde den i 1 § stadgade skatt, hvilken i sådant fall beräknas efter den tillverkning, som med ledning af redskapens beskaffenhet, den tid densamma må hafva varit i bruk, och hvad i öfrigt i målet förekommit kan antagas hafva ägt rum.

Tillverkar någon utan tillståndsbref sirup eller melass, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor.

35 §.

Den, som i syfte att undandraga statsverket skatt från fabrik, där tillverkning eller raffinering af socker på grund af tillståndsbref bedrifves, eller från lägenhet, där obeskattadt socker förvaras under kronans lås, eller under transport af obeskattadt socker undansnillar sådant,

eller i fabrik för tillverkning eller raffinering af socker eller i allmänt sockernederlag eller under transport af obeskattadt socker olofligen bryter försegling eller öppnar eller borttager lås, som kontrolltjänsteman eller tullförvaltning åsatt,

eller i fabrik eller nederlag, hvarom ofvan sagts, vidtager åtgärd, hvarigenom vid uppvägning af socker mindre än sockrets rätta vikt af vågen angifves,

eller eljest där svikligen förfar,

straffes med böter från och med femhundra till och med femtusen kronor eller dömes till fängelse från och med en månad till och med ett år.

Den sakfällde erlägge ock den skatt, han undandragit statsverket.

36 §.

Tillverkare ansvarar för förbrytelse, som med hans vetskap mot denna förordning begås af arbetare eller annan vid sockerfabriken

anställd person, liksom vore förbrytelsen af honom själf begången. Begagnar tillverkaren ombud vid rörelsens utöfvande, ansvare ombudet jämte tillverkaren och lika med denne för sådan förbrytelse.

Hvad i denna § är stadgadt om tillverkare äge motsvarande tillämpning å innehafvare af allmänt sockernederlag.

37 §.

1. Underlåter tillverkare att, i enlighet med därom gifna föreskrifter, föra den bok, som omförmäles i 21 §, eller vägrar han öfverkontrollör eller förste kontrollör tillgång till samma bok eller vederbörande kontrolltjänsteman eller den, hvilken äger anställa undersökning om förbrytelse mot denna förordning, tillträde till rum eller byggnad, där undersökning må ske, eller till ritning och beskrifning öfver fabriken, straffes med böter från och med etthundra till och med ettusen kronor.

2. Underlåter yrkesutöfvare, hvarom i 23 § sägs, att i enlighet med därom gifna föreskrifter föra bok, som omförmäles i 21 §, eller vägrar han öfverkontrollör eller den, hvilken eljest äger anställa undersökning i fabriken, tillgång till nämnda bok eller tillträde till rum eller byggnad, där undersökning må ske, vare underkastad enahanda ansvar, som i 1 mom. är stadgadt.

38 §.

Uraktlåter tillverkare eller nederlagsinnehafvare att ställa sig till efterrättelse något af hvad i denna förordning eller gällande ordningsstadga rörande sockerbeskattningen föreskrifves eller de föreskrifter i fråga om tillverkares åliggande, chefen för kontroll- och justeringsbyrån, vederbörande kontrolltjänsteman eller tillsyningsman i enlighet med denna förordning eller ordningsstadgan meddelar, straffes, där ej särskildt ansvar är bestämdt, med böter från och med fem till och med etthundra kronor; och äge Kungl. Maj:ts befallningshafvande att vid lämpligt vite åläggga den tredskande att sin skyldighet genast eller inom utsatt tid fullgöra eller ock att låta tillsvidare afbryta tillverkningen.

39 §.

Tillverkare, nederlagsinnehafvare eller sådan yrkesutöfvare, som i 23 § omförmäles, hvilken åt kontrolltjänsteman, som öfver hans fabrik

eller nederlag utöfvar tillsyn, såsom gifva något gifver eller erbjuder, böte från och med tjugu till och med tvåhundra kronor. Kontrolltjänsteman, som gifvan mottager, vare underkastad lika ansvar och miste därjämte befattningen.

40 §.

Den, som innehar eller innehaft befattning med kontrollen vid sockerbeskattningen, vare förbjudet att röja tillverkares yrkeshemlighet eller affärsförhållanden. Gör han detta och framgår ej af omständigheterna, att han om den hemlighet eller de affärsförhållanden erhållit kännedom å tid, då han dylik befattning ej innehaft, straffes med böter från och med femtio till och med ettusen kronor. Sker det för att göra skada eller begagnar han sig af berörda yrkeshemlighet eller affärsförhållanden till egen eller annans fördel, då må till fängelse från och med en månad till och med två år dömas.

Har i nu omförmälda hänseenden genom kontrolltjänstemans åtgöranden skada uppkommit, vare han ock skyldig den till fullo godtgöra.

41 §.

Anställes undersökning, hvarom i 33 § förmäles, mellan klockan nio om aftonen och klockan fem om morgonen å ställe, dit kontrollpersonalen då ej äger fritt tillträde, men upptäckes ej förbrytelse, böte förrättningsmannen från och med fem till och med femtio kronor, där han ej haft giltig anledning till undersökningen.

42 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, skola, om tillgång till deras gäldande brister, förvandlas enligt allmän strafflag.

43 §.

Då skatt jämte böter blifvit ådömd enligt denna förordning, må, där tillgång saknas till skatten eller någon del däraf, böterna ej kunna med penningar gäldas, utan skall den sakfällde i stället undergå motsvarande förvandlingsstraff.

44 §.

Böter, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla med en tredjedel kronan och med två tredjedelar åklagaren. Finnes särskild angif-

vare, tage han hälften af åklagarens andel. Sådan del tillkomme dock ej angifvare, då angivelse skett af föräldrar mot barn, barn mot föräldrar, makar eller syskon mot hvarandra, annan skyldeman mot den, hos hvilken han njuter kost och underhåll, fosterbarn mot fosterföräldrar eller tjänare mot husbondefolk under den tid, de äro i tjänsten.

45 §.

Förbrytelse mot denna förordning må endast åtalas af allmän åklagare.

Finner den, som med kontrollen har befattning, öfverträdelse begången, som bör föranleda åtal, anmäla han det för allmän åklagare.

Kap. V. Öfvergångsstadganden.

46 §.

Denna förordning skall träda i kraft den 1 september 1906, då kungl. förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverkningen den 19 maj 1893 med däri gjorda ändringar upphör att gälla; dock att de i denna förordning meddelade föreskrifter om anmälan och om förordnande af kontrolltjänstemän för det tillverkningsår, som börjar den 1 september 1906, därförut skola lända till efterrättelse.

47 §.

Beträffande de fabriker, inom hvilka arbete bedrifvits under tillverkningsåret 1904—1905 och som skola vara i gång under tillverkningsåret 1906—1907, skall dock särskildt till efterrättelse lända:

a) De i 10 och 11 §§ omförmälda galler och järntrådsnät samt de i 11 § omförmälda vaktstugor skola första gången bekostas af staten. Detsamma gälle om de i 11 § omförmälda stängsel, såvida de utgöras af träplank, men om tillverkaren önskar uppföra stängslet af annat material, erhåller han af statsmedel såsom bidrag därtill ett belopp, motsvarande kostnaden för ett stängsel af träplank.

b) Därest afsevärda svårigheter möta att inskränka antalet af fabriken's ingångar till två eller att i öfrigt vidtaga föreskrifna anordningar vid fabrik, vill Kungl. Maj:t på framställning af tillverkaren och efter vederbörandes hörande för fabriken meddela de förändrade bestämmelser, som af omständigheterna kunna påkallas.

c) Senast den 1 oktober 1905 skall tillverkare till Kungl. Maj:ts befallningshafvande ingifva ritningar till de stängsel och vaktstugor samt beskrifning å de galler och nät, som vid fabriken erfordras, jämte kostnadsförslag samt förklaring, till hvilket pris han är villig utföra arbetet. Till ledning vid förslagens bedömande skall han därjämte ingifva den i 15 § omförmälda beskrifning öfver fabriken med tillhörande planritning, försedd med öfverkontrollörens intyg om verkställd besiktning. Efter infordrande af yttrande från öfverkontrollör och en i byggnadsfrågor och ortens pris förfaren person har Kungl. Maj:ts befallningshafvande att med eget utlåtande insända handlingarna till Kungl. Maj:t, som beslutar i ämnet. Vill tillverkaren ej utföra arbetet till det pris, Kungl. Maj:t bestämmer, skall arbetets utförande utbjudas på entreprenad.

48 §.

Vill tillverkare, att socker, som före den 1 september 1906 tillverkats eller förtullats, efter nämnda dag skall kvarligga inom fabriken område, göre före den 1 augusti 1906 anmälan därom hos Kungl. Maj:ts befallningshafvande, som öfversänder densamma till kontroll- och justeringsbyrån, hvarefter chefen för nämnda byrå föranstaltar, att förste kontrollör och kontrollörer inkallas att, mot arfvode enligt 25 §, utöfva bevakning vid fabriken, sätta sockret under kronans lås och i vissa fall, på sätt här nedan sägs, bestämma detsamma till vikt och rendement. Härvid iakttages följande:

a) Socker, som är eller före utgången af augusti månad blir färdigt till förbrukning, sättes den 31 augusti under kronans lås och må af tillverkaren uttagas utan erläggande af den skatt, som i denna förordning stadgas.

b) Råsocker sättes den 31 augusti under kronans lås. Under september månad äger tillverkaren att i mån af behof däraf för raffinering vid egen fabrik eller försändning till annan fabrik uttaga större eller mindre partier, som till vikt och rendement bestämmas, på sätt i mom. e och g sägs. Det råsocker, som den 1 oktober finnes kvar, skall omedelbart på enahanda sätt till vikt och rendement bestämmas.

c) Den 29, 30 och 31 augusti får smältning af socker ej äga rum inom raffinaderi. Det socker, som ännu den 31 augusti är under arbete, bestämmas till vikt och rendement enligt mom. e, f och g

d) Efter hand som det i mom. b och c omförmälda socker till vikt och rendement bestämmes, skall tillverkaren i vederbörande räkenskap föras till godo den uttrönta mängden af rendementssocker med därå belöpande skatt enligt 1 § eller ock må, där tillverkaren det begär, det samma tillgodoföras tillverkare vid annan fabrik.

e) Vid den i mom. b och c omförmälda inventering uppväges sockret, dock att, där sockret är packadt i kolli med lika vikt, räkning af antalet kolli och profvägning af två på hundralet må vara tillfyllest, därest ej anledning finnes till antagande, att sockrets vikt ej uppgår till den uppgifna.

f) Vid inventering af sådana sockerprodukter, som förvaras å fasta reservoarer och kärl, utrönes vikten genom mätning och bestämmande af specifika vikten.

g) Vid inventering uttages ur hvarje likartadt parti prof, därvid i intet fall ett prof må representera mer än femtiotusen kilogram. De uttagna profven underkastas kemisk undersökning, hvarvid sockerhalten bestämmes genom polarisation samt askhalten utrönes genom profvets inaskning med svafvelsyra, hvarefter rendementet bestämmes genom att från polarisationen afdraga fem gånger askhalten. Härefter uträknas för hvarje parti den vikt rendementssocker, det innehåller. För verkställande af den kemiska undersökningen äger förste kontrollören att på statens bekostnad anlita biträde af sakkunnige.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten i statsrådet å
Kristiania slott den 6 mars 1905.*

Närvarande:

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve GYLDENSTOLPE,
Statsråden: RAMSTEDT,
BERGER och
MEYER.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Meyer anförde i underdånighet:

Sedan 1902 års Riksdag i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhållit, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, hvilka fördelar och olägenheter, i jämförelse med nu gällande skatteform, införandet af produktbeskattning å socker — vare sig fabrikat- eller konsumtionsskatt — skulle kunna medföra, samt för Riksdagen framlägga resultatet af denna undersökning till vidare behandling och vidtagande af de åtgärder, som kunde vara nödiga och nyttiga, har Kungl. Maj:t den 31 oktober 1902 uppdragit åt en kommitté att utreda, ej mindre hvilka fördelar och olägenheter, i jämförelse med nu gällande skatteform, införandet af produktbeskattning å socker — vare sig fabrikat eller konsumtionsskatt — kunde komma att medföra, än äfven — under förutsättning att den nuvarande skatteformen bibehölles — hvilka förändringar af bestämmelserna om beräkning af hvitbetssockertillverkningskatten, som borde vidtagas för att bringa den till grund för nämnda skatt stadgade beräkningen af sockerutbytet till närmare öfverensstämmelse med det utbyte, som i verkligheten erhöles, eller hvilka eljest kunde finnas behöfliga, samt att afgifva de förslag, hvartill utredningen kunde föranleda.

Nämnda kommitté afgaf den 17 maj 1904 underdånigt betänkande i ämnet. Betänkandet innehöll dels förslag till förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen efter vikten af de för tillverkningen använda betorna samt deras genom direkt polarisation utrönta sockerhalt, dels utkast till förordning om beskattning af socker enligt konsumtionsskattesystemet. Af kommitténs sju medlemmar hade fyra tillstyrkt det förra och tre det senare beskattningssystemet.

Enligt den nu gällande förordningen om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket utgår, som bekant, skatten för det inom landet tillverkade sockret efter de för tillverkningen använda hvitbetornas vikt på det sätt, att en viss vikt råa (ej torkade) hvitbetor antages lämna ett visst utbyte i råsocker. Detta beräkningssätt hvilat således på ett — så länge den stadgade utbytesberäkningen gäller — en gång för alla fastslaget antagande i fråga om betornas sockerhalt. Då emellertid sockerhalten i betorna är underkastad högst betydliga växlingar, icke blott från det ena året till det andra utan äfven under samma år inom olika odlingsområden, medför detta beskattningssystem den olägenheten, att skatten kan komma att drabba sockerindustrien tämligen ojämnt. Betornas alltjämt fortgående förädling, i förening med en alltmer utvecklade teknik inom sockerindustrien, leder ock därtill, att sockerutbytet ofta i verkligheten varder större än det antagna, hvaraf åter följer, att statens behållning af skatten i mån däraf varder mindre, än som vederborde. Sistberörda olägenhet har man visserligen sökt afhjälpa genom tid efter annan företagna höjningar i det beräknade sockerutbytet. Men då de särskilda fabrikerna bedrifva sin tillverkning under tämligen olika villkor, i det att somliga hämta sitt råmaterial från trakter, där betor med hög sockerhalt frambringas, medan andra äro hänvisade till förarbetande af ett material, som lämnar ett betydligt lägre sockerutbyte, kan skattesatsen billigtvis ej sättas högre, än som står i förhållande till de för sin tillverkning sämst situerade fabrikerna, hvilka eljest skulle få betala högre skatt, än som motsvarar deras verkliga sockerutbyte. Här af blifver emellertid lätteligen en följd, att de bättre situerade fabrikerna på statens bekostnad skörda en oskäligen vinst, ett förhållande, som gifvetvis ur statsfinansiell synpunkt måste betecknas såsom synnerligen otillfredsställande.

På grund af berörda olägenheter, hvilka, med bibehållande af det nuvarande systemet oförändradt, icke kunna undvikas, ligger det nära för handen att tänka på en öfvergång till en beskattningsform, som, på samma gång densamma kan leda till större jämnhet och rättvisa i beskattningen, äfven kan lämna staten en jämnare och pålit-

ligare inkomst, än med det nu tillämpade systemet står att vinna. Därvid synes det med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke dessa syftemål enklast och säkrast skulle vinnas genom en öfvergång till produktbeskattning i form af fabrikat- eller af konsumtionsskatt.

Hvad fabrikatskatten angår, hafva kommitterade påvisat, att vid sidan af vissa fördelar, framför allt möjligheten dels att, såsom hittills, låta raffinaderierna vara fria från kontroll dels att exportera obeskattadt inom landet tillverkad råsocker, denna skatteform äfven lider af högst betänkliga olägenheter. Den mest framträdande af dessa sammanhänger därmed, att skatteobjektet, råsockret, är af mycket olika beskaffenhet. Detta måste nämligen därför, likasom brännvinet vid våra brännerier, i och för beskattningen reduceras till en och samma normalkvalitet. Denna reduktion försiggår i fråga om brännvinet lätt och säkert med tillhjälp af termoalkoholmetern. För att afgöra, huru mycket rent socker, som innehålles i hvarje parti råsocker, skulle däremot fordras en fullständig sackarimetrisk analys, hvilket förutsätter anställande af ett stort antal kemiskt bildade kontrollörer vid sockerfabrikerna. Enligt hvad kommitterade påpekat, skulle ock införandet af fabrikatskatt lätt leda till premiering af raffinationsindustrien. Då enligt kommitterades mening dessa jämte andra olägenheter mer än uppvägte systemets fördelar, hafva kommitterade icke ansett sig böra förorda fabrikatskattens införande hos oss, en uppfattning, som jag i allo delar.

Hvad åter konsumtionsbeskattningen beträffar, torde det icke kunna förnekas, att detta system i möjligaste mån uppfyller alla fordringar på ett rättvist och i tillämpningen säkert beskattningssystem.

Att kommitténs flertal ej ansett sig böra förorda konsumtionsskattens införande hos oss, har ock, på sätt af dess betänkande framgår, hufvudsakligen berott af följande skäl. Vid detta system måste, framhålla kommitterade, både råsockerfabriker och raffinaderier till förekommande af skatteförsnillning ställas under en noggrann kontroll, som ej kunde aflöpa utan afsevärda kostnader, hvartill komme, att, därest denna kontroll skulle göras fullt effektiv, staten ej kunde undgå att beträffande flera äldre fabriker vidkännas kostnaden för anbringande af nödiga inhägnader och andra dylika anordningar vid fabrikerna. Kommitterade hafva vidare anmärkt, att den bevakning och kontroll, som sålunda af konsumtionsbeskattningen nödvändiggjordes, skulle medföra åtskillig olägenhet för tillverkarne, som därigenom hindrades från att anordna fabriksdriften på det för dem bekvämaste och mest ändamålsenliga sätt. Sannolikt skulle äfven, ifall en konsumtionsbeskattning å socker blefve införd, ett mindre intensivt utnyttjande af råmaterialet

vid sockertillverkningen visa sig ekonomiskt fördelaktigt, och det kunde, anse kommitterade, ifrågasättas, om icke, därest ett sådant system antoges, de dyrbara anläggningar för melassursockring, som vid de flesta af våra råsockerfabriker blifvit gjorda, skulle komma ur bruk.

Enligt den mening, hvartill kommitterades flertal anslutit sig, skulle man genom en jämförelsevis obetydlig förändring af den nu gällande materialskatten kunna vinna i det närmaste samma fördelar som genom en konsumtionsskatt. Denna förändring skulle enligt kommitterades förslag bestå däri, att hvitbetorna beskattades icke blott efter sin vikt utan äfven efter sin genom direkt polarisation utrönta sockerhalt. Alldenstund vid ett sådant system den genom betorna i fabriken verkligen införda sockermängden komme att beskattas, skulle därigenom full rättvisa komma att skipas mellan fabrikerna. Dessa finge nämligen med en sålunda ordnad beskattning betala skatt i förhållande till det förarbetade råmaterialets värde. Äfven finge fabrikerna genom systemet en sporre att alltjämt söka utveckla fabrikationens teknik för att verkligen tillvarataga så mycket som möjligt af det redan beskattade sockret i de förarbetade hvitbetorna. De i melassursockrings- eller så kallade sackaratfabrikerna nedlagda kapitalen komme därför fortfarande att lända industrien till fromma.

I särskildt yttrande hafva emellertid tre af kommitténs ledamöter uttalat en afvikande mening och föreslagit, att man vid ändring af sockertillverkningens beskattning bör omedelbart öfvergå till en konsumtionsbeskattning; och då jag, hufvudsakligen på de af reservanterna anförda grunder, delar nämnda uppfattning, tillåter jag mig att i detta sammanhang erinra om de viktigaste af de skäl, de till stöd för sin mening anfört. Reservanterna framhålla, att vid en konsumtionsbeskattning afgiften för allt socker, som uttages till inhemsk förbrukning, blir lika, ehvad betorna äro bättre eller sämre eller lämna större eller mindre utbyte. Någon undersökning af sockret erfordrades således icke. Den enda undersökning, som kräfdes, vore den, som måste utföras å sådan i sammanhang med sockerfabrikationen framställd vara — sirup eller melass — hvilken ej skulle beskattas såsom socker; men denna undersökning vore tämligen enkel. Några premier förekomme icke i någon form, och beskattningen hvarken invercade på betornas odlingssätt eller förledde till mera invecklade eller kostsamma fabriksinrättningar eller arbetssätt än sådana, som betingades af förhållandenas egen natur och skulle användas, äfven om ingen skatt på sockret funnes. Under konsumtionsbeskattning vore det vidare lätt att ordna utförseln af socker äfvensom denaturering med ty åtföljande

skattefrihet för socker, som vore afsedt att användas till tekniskt bruk eller till utfodring af kreatur. Det låge i sakens natur, att skatten ej behöfde erläggas, förr än sockret uttoges till förbrukning, hvilket jämväl för statskassan medförde en jämnare inkomst än andra former för sockrets beskattning. Systemet låte ock väl förena sig med en inhemsk tillverkning af skattefri sirup under en föga betungande eller dyrbar kontroll.

För öfrigt måste man, enligt reservanternas mening, vara betänkt på att förr eller senare öfvergå till systemet med konsumtionsbeskattning, hvilket redan införts i de länder, som anslutit sig till Brysselkonventionen utan att, såsom Sverige gjort, förbehålla sig en undantagsställning; och ju längre man dröjde med införandet af nämnda beskattningssätt, desto större svårigheter och kostnader syntes blifva förenade med öfvergången därtill.

Det har anmärkts, att konsumtionsskatten skulle blifva dyrbar för staten och lägga alltför mycket band på tillverkarne.

I likhet med en af reservanterna är jag emellertid för min del öfvertygad, att en fullt betryggande kontroll, åtminstone hvad råsockerfabrikerna beträffar, bör kunna vinnas på ett vida enklare och billigare sätt, än det kommittén i sitt ofvanberörda utkast till förordning om beskattning af socker medelst konsumtionsskatt föreslagit. Om konsumtionsskatten likväl skulle komma att betinga en högre kontrollkostnad än skatten efter betornas vikt och sockerhalt, torde dock skillnaden mer än ersättas af den högre statsinkomst, konsumtionsskatten kan antagas komma att lämna. Hvad beträffar de anmärkta inskränkningarna i fabrikationens frihet, bestående i uppförande af stängsel kring fabrikerna för undvikande af skatteförsvinnning eller andra anordningar i liknande syfte, så är det visserligen sant, att man, om konsumtionsbeskattning införes, svårligen kan helt och hållet undvara dylika kontrollåtgärder, men, utom det att dessa, ifall de begränsas på sätt jag ofvan antydt, svårligen torde kunna anses i allmänhet blifva för fabrikerna i afsevärd mån betungande, torde det, såsom förenämnde tre reservanter inom kommittén jämväl framhållit, med skäl kunna ifrågasättas, huruvida icke de olägenheter, berörda kontrollåtgärder må komma att medföra för tillverkarne, uppvägas däraf, att ett system med konsumtionsbeskattning medför full rättvisa i beskattningen och i långt mindre grad är underkastadt rubbningar än andra former för sockerbeskattningen, äfvensom däraf att med ifrågavarande system låter förena sig lämnande af anstånd med skattens erläggande, till dess varan uttages till förbrukning, hvarigenom tillfälle beredes raffinaderierna att arbeta med en betydligt billigare råvara än eljest.

Det af kommitténs majoritet förordade, på sockerhalten i betorna grundade beskattningssätt borde visserligen bättre än det nuvarande komma att träffa det verkliga sockerutbytet, men då systemet hittills ingenstädes blifvit pröfvadt, saknas nödig erfarenhet om dess tillförlitlighet. Äfven om man antager, att sockerhalten i själfva betorna kan med tillförlitlighet bestämmas, hvilket i viss mån synes vinna stöd af de på kommitténs begäran anordnade kontrollförsöken vid Kjöfvinge och Svedala, skulle dock enligt kommitténs förslag förhållandet mellan sockret i betan och det socker, för hvilket skatt skulle erläggas, bero af flera antaganden. Enligt hvad erfarenheten gifver vid handen, kan man nämligen aldrig afvinna betorna allt däri befintligt socker. En del däraf kvarstannar i betsnitseln eller bortföres med kalken och sköljvattnet. Denna del utgjorde vid de nämnda försöken i Kjöfvinge 0,62, i Svedala 0,83 procent af betvikten. En annan del åter kvarstannar i melassen, huru mycket är emellertid mera ovisst och beroende af fabrikationssättet, allt eftersom ursockring äger rum eller ej. Här af synes framgå, att de två procent socker, som enligt kommittémajoritetens förslag skulle vara skattefria, skulle kunna vid olika fabriker i olika grad tillgodogöras, hvilket således för vissa fabriker kunde medföra en premie. Dessutom kan såsom en inkonsekvens hos systemet anmärkas, att å ena sidan den polarimetriskt utrönta sockerhalten hos betorna utgöres af kemiskt rent socker och således är att betrakta såsom raffinad, men att skatten likväl fortfarande skulle utgå i form af en råsockerskatt, beräknad i förhållande till tullen å råsocker af viss kvalitet. Här af blir ock en följd, att man, med det föreslagna systemet, i själfva verket svårigen kan rätt träffa den sockermängd, som man vill beskatta. Det har också vid en jämförelse mellan betornas polarimetriskt bestämda sockerhalt och det verkliga utvunna råsockret visat sig, att under de senare åren det utvunna råsockret vid ett flertal fabriker varit afsevärdt större än sockerhalten, minskad med två procent. Man kan visserligen invända, att de af fabrikerne nu utförda sockerbestämningarna ej göra anspråk på större noggrannhet, men äfven kontrollförsöken vid Kjöfvinge och Svedala utvisa ett liknande resultat, såsom framgår af följande ur kommitténs betänkande hämtade siffror. (Jfr. sid. 105 och 203 i betänkandet).

	vid Kjöfvinge	vid Svedala
De vid försöken pröfvade betpartiernas sockerhalt utgjorde.....	4,809,684 kg.	5,675,051,2 kg.
Afdragas härifrån två procent af betornas vikt	593,736 „	736,700 „
skulle skatt erläggas för	4,215,948 kg.	4,938,351,2 kg.

sockerutbytet utgjorde, reduceradt		
till första produkt,	4,620,200 kg.	5,234,600 kg.
Obeskattadt blefve således	404,252 „	296,248,8 „
eller i procent af betvikten	1,36 procent	0,80 procent.

Härtill kommer ytterligare det socker, som kunnat utvinnas ur sista fyllmassan och melassen.

Såsom man häraf finner, är den sockerkvantitet, som med användning af det föreslagna systemet skulle komma att undgå all beskattning, ganska afsevärd. Därjämte skulle en tämligen stor ojämnhet i beskattningen de olika fabrikerna emellan kunna förekomma. Det ifrågasvarande beskattningssättet är därför ej så tillförlitligt, som man vid första påseendet vore benägen att tro.

Slutligen kan det ifrågasättas, om melassursockringen, hvilken under hvarje materialskattesystem utvecklas till allt större fulländning, verkligen innebär någon nationalekonomisk vinst. För denna ursockring, hvarigenom ur melass något socker af sämre kvalitet erhålles, kräfvast så stora kostnader (för kol, kalk, arbete m. m.), att tillverkningen ej skulle löna sig, om icke beskattningssättet vore sådant, att skatten blifver lika stor, vare sig detta socker framställes eller ej, och att således denna produkt varder så att säga skattefri. Helt säkert skulle denna sockerkvantitet, till större fördel för det svenska jordbruket, kunna erhållas genom en något ökad hvitbetsodling, under det att melassen i stället användes till kreatursfoder, hvartill den genom sin sockerhalt väl lämpar sig.

I detta sammanhang tillåter jag mig ock erinra därom, att Svenska betodlareföreningen genom utsedde kommitterade, i samband med en hos sockerbeskattningskommittén gjord framställning rörande införande af en af staten kontrollerad betvägning, tillika med afseende å de olika beskattningssystemen betonat, att betodlarne för sin del ej kunnat undgå att finna det rättvisa i införandet af produktbeskattning.

Af de myndigheter, som yttrat sig om sockerbeskattningskommitténs förslag, förorda öfverståthållareämbetet äfvensom Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län, under åberopande af i hufvudsak enahanda skäl, som ofvan härför anförts, införande af konsumtionsbeskattning, hvaremot Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands och Skaraborgs län tillstyrka beskattning efter betornas vikt och sockerhalt enligt kommitterades förslag samt Kungl. Maj:ts befallningshafvande i Östergötlands, Gottlands, Blekinge

och Kristianstads län samma skattesystem, ehuru med den af en reservant inom kommittén föreslagna progressiva »afverknings-skatten».

En af kommitténs medlemmar, herr Westrup, har nämligen i särskildt vid kommitténs betänkande fogadt yttrande framhållit, att de äldre råsockerfabrikerna under de år, det legala utbytet var relativt lågt, hunnit konsolidera sin ställning och komma till välstånd, så att de kunde ytterligare beskattas, hvaremot de efter år 1894 anlagda fabrikerna, därest en skatteförhöjning ifrågakomme, skulle få stora finansiella svårigheter att bekämpa, ja kanske till och med nödgas nedlägga sin verksamhet. Enligt hans mening skulle därför alla berättigade intressen bäst tillgodoses genom en progressiv extra beskattning i form af afverknings- eller tillverknings-skatt, vare sig att skatten bestämdes att utgå efter betornas vikt och sockerhalt eller såsom konsumtionsskatt.

Med afseende å detta förslag tillåter jag mig erinra, att inom sådana industrier, där man verkligen kan tala om stora och små fabriker, t. ex. maltdryckstillverkningen, det visserligen synes föreligga goda skäl för att lagstiftningen genom progressiva skattesatser i någon mån söker utjämna skillnaden i produktionskostnader dem emellan. Men i fråga om de svenska hvitbetssockerfabrikerna har man knappast anledning att i förevarande afseende skilja mellan stora och små fabriker, enär allesammans måste anses såsom, åtminstone efter våra förhållanden, särdeles stora industriella etablissemang, då de, utom två äldre och väl situerade fabriker, hvar för sig kräft en million kronor eller däröfver i anläggningskostnad; och, hvad särskildt de s. k. yngre fabrikerna beträffar, hafva de flesta bland dem åtnjutit den i kungl. förordningen den 19 maj 1893 medgifna lägre utbytesberäkningen för fabriker, som anlades på mer än trettio kilometers afstånd från annan i gång varande fabrik. Flertalet af de yngre fabrikerna hafva därför ock i början af sin verksamhet åtnjutit en så afsevärd skattelindring, att ytterligare lagstiftningsåtgärder i sådant syfte enligt min mening icke böra ifrågakomma.

Vid öfvervägande af de skäl och grunder, som från olika håll anförts angående företrädet af det ena eller andra systemet för beskattning af socker, har jag, på sätt jag redan förut antydt, kommit till den bestämda uppfattning, att en öfvergång till en konsumtionsbeskattning enligt i hufvudsak de grunder, som af ofvan förstnämnde tre reservanter inom kommittén förordats, innefattar den bästa lösningen af förevarande spörsmål.

Hvad skattesatsen vid en konsumtionsbeskattning beträffar, hafva kommitterade tänkt sig, att densamma borde sättas till 13 öre för kilogram, en siffra, som i det närmaste motsvarar den nu gällande, till $11\frac{3}{4}$

öre för kilogram beräknade tillverkningskatten på råsocker. Kommitterade hafva emellertid därvid uttalat en viss tvekan, huruvida icke denna skattesats möjligen skulle komma att drabba industrien väl hårdt. Vid pröfningen af denna fråga torde man emellertid icke böra förbise, att, då det gäller en konsumtionsskatt, skattefoten i och för sig är för *industrien* tämligen likgiltig. Med afseende härå och då en skattesats af 13 öre för kilogram, såsom jag nyss nämnt, i det närmaste motsvarar den redan nu fastställda skattesatsen på råsocker men icke dess mindre, på grund af konsumtionsskattens förmåga att på ett enkelt och säkert sätt träffa det verkliga vunna sockerutbytet, skulle vara ägnad att i afsevärd mån höja statens behållning af sockerskatten, har jag ansett mig böra föreslå nämnda skattesats, eller 13 öre för kilogram.

Huruvida med denna skattesats en förändring af nu gällande tull-sats å råsocker erfordras, torde tarfva någon belysning.

Härvid är till en början att beakta, att tullskyddet för råsocker, tack vare den omständigheten att det legala utbytet alltid understigit det verkliga, faktiskt varit ej obetydligt större än skillnaden mellan tullen och tillverkningskatten.

Om man, med tagen hänsyn till det verkliga utbytet, anställer en beräkning beträffande de fem senaste kampanjerna, för hvilka fullständiga utbytetal äro kända, finner man sålunda, att tillverkningskatten och tullskyddet, ehuru nominellt utvisande andra siffror, ställt sig på följande sätt.

	Utbyte, reduceradt till 1:sta produkt.	Tillverkningskatten, beräknad i förhållande till det <i>verkliga</i> utbytet.	Tullskyddet, sådant det kan sägas hafva i verkligheten gestaltat sig.
1903—04	14,15 %	9,96 öre pr kg.	13,54 öre pr kg.
1902—03	14,21 %	9,92 „ „ „	13,58 „ „ „
1901—02	13,69 %	9,87 „ „ „	13,63 „ „ „
1900—01	12,94 %	9,53 „ „ „	13,97 „ „ „
1899—1900	12,80 %	9,63 „ „ „	13,87 „ „ „

Håller man sig till denna beräkning allena, skulle således tullskyddet för råsocker, ehuru detsamma under de senare åren skenbarligen utgjort endast $11\frac{3}{4}$ öre, i verkligheten under samma tid aldrig hafva understigit $13\frac{1}{2}$ öre.

Vid beräkningen af det skydd, sockertillverkningen faktiskt under nämnda tidsperioder åtnjutit, bör man emellertid taga ännu en sak i betraktande, nämligen att de utförselpremier, som i många länder existerat, naturligtvis haft till mål att så långt som möjligt neutralisera tullen i de sockerimporterande länderna. Den tyska utförselpremien på

råsocker, som för oss sannolikt haft största betydelsen, var före år 1903 $2\frac{1}{2}$ pfennige, motsvarande $2\frac{1}{4}$ öre per kilogram råsocker, hvilket, för såvidt importen af socker utgjordes af i Tyskland tillverkad vara, var liktydigt med att det svenska tullskyddet för råsocker minskades med större delen af detta belopp. Genom Brysselkonventionen, hvilken äfven Sverige biträdt, hafva utförselpremierna visserligen afskaffats och deras nyssberörda inflytande på tullskyddet i Sverige därmed bortfallit. Men till hösten 1903, då konventionen trädde i kraft, kunde på grund af de i utlandet gällande exportpremier de svenska sockerfabrikerna ej utnyttja hela det tullskydd af $13\frac{1}{2}$ öre, som, enligt hvad af det förestående framgår, utgjorde skillnaden mellan tullen och tillverkningsskatten, beräknad i förhållande till det verkliga utbytet, utan detta skydd minskades i följd af premierna med kanske 2 öre d. v. s. till $11\frac{1}{2}$ öre. Då emellertid vår sockerindustri äfven med detta skydd obestriddigen måste anses hafva redt sig synnerligen väl och de tid efter annan företagna höjningarna af den legala utbytesberäkningen vid tillverkningen alltid torde hafva afsett att begränsa skyddet till den ofvannämnda, nominellt gällande tullsatsen å råsockerskatten, $11\frac{3}{4}$ öre för kilogram, synes mig ingen anledning nu föreligga att höja detta skydd. Tvärtom torde, äfven under förutsättning af en konsumtionsskatt af 13 öre, den nuvarande tullsatsen å råsocker, beräknad efter afdrag af konsumtionsskatten till förenämnda belopp, $11\frac{3}{4}$ öre för kilogram, kunna anses fullt tillgodose alla industriens och jordbrukets berättigade anspråk.

Mot en råsockertull af $11\frac{3}{4}$ öre svarar, vid ett antaget raffinadrendement af nittio procent, i det allra närmaste en raffinadtull på 13 öre. Denna tull bör dock ökas med en viss summa, representerande det sedan gammalt åt raffinationsindustrien beviljade särskilda skyddet. Detta kan enligt kommitténs utredning för närvarande beräknas till 7 öre, men var vid den tid, då de nuvarande tullsatserna bestämdes, blott $4,8$ öre för kilogram raffinad.

Visserligen hafva kommitterade, på den grund att det högre skyddet, 7 öre, länge varit ett bestående faktum och att raffinaderierna fortfarande syntes vara i behof däraf, ej föreslagit någon ändring beträffande skyddets storlek, men åtskilliga skäl synas dock tala för dess sänkning.

Dels voro nämligen i Tyskland före Brysselkonventionens tillkomst utförselpremierna för raffinad (3 å 3,55 pfennige) afsevärdt högre än utförselpremien för råsocker i och för sig bort föränleda, så att det extra raffinadskyddet i Sverige kan sägas med deras bortfallande hafva stigit med minst $\frac{1}{2}$ öre, dels torde — och detta är det viktigaste — raffinationsindustrien hafva kommit i åtnjutande af ett ej oväsentligen

ökadt skydd i följd af förbättringar i fabrikstekniken och äfven i råsockrets beskaffenhet. Därjämte är att märka, att, sedan konsumtionsbeskattningen hunnit genomföras, raffinaderierna komma att arbeta med en skattefri råvara, hvilket naturligen kommer att medföra minskning i dessa fabrikers behof af förlagskapital. Oberoende af sistberörda omständighet torde det emellertid icke kunna förnekas, att tullskyddet för raffinationsindustrien redan nu är obehöfligt stort. Ehuru, på sätt jag senare får anledning att närmare omförmåla, konsumtionsbeskattningen icke lämpligen torde kunna träda i tillämpning förrän nästkommande års höst, anser jag mig dock böra förorda, att en sänkning af tullen å raffineradt socker (och därmed likställdt slag af råsocker) vidtages redan dessförinnan. Då det emellertid knappast kan anses lämpligt att utan alldeles speciella skäl, som i förevarande fall icke föreligga, under löpande finansår nedsätta en gällande tullsats, torde dock den nämnda förändringen i tullsatsen å raffineradt och därmed likställdt slag af socker icke böra träda i tillämpning förr än den 1 januari nästkommande år.

Gifvet är, att en dylik sänkning i tullen bör åtföljas af en motsvarande jämkning i den restitution, som enligt tulltaxeunderrättelserna är medgifven vid utförsel af raffineradt socker, tillverkad af importeradt råsocker.

Med afseende å hvad nu blifvit anfördt anser jag det särskilda skyddet för raffinationsindustrien kunna nedsättas till 4 öre för kilogram eller till ett något lägre belopp än det, som vid de nuvarande tullsatsernas åsättande varit afsedt.

I enlighet härmed skulle från och med den 1 nästkommande januari tullen å raffineradt socker — äfvensom å oraffineradt, till färgen icke mörkare än n:o 18 af den i världshandeln gällande holländska standard, hvilket enligt tulltaxan är likställdt med raffineradt — nedsättas till 30 öre samt restitutionen vid utförsel af raffineradt socker, i de fall då sådan är medgifven, utgå med endast 26 öre för kilogram. I sammanhang med konsumtionsbeskattningens införande åter skulle tullen å nämnda slag af socker, hvilket, under förutsättning af konsumtionsbeskattning äfven där det införes från utlandet, skulle draga en konsumtionsskatt af 13 öre för kilogram, sättas till 17 öre för kilogram och restitutionen utgå med 13 öre för enahanda viktmängd.

I 9 § 1 mom. tulltaxeunderrättelserna är restitution af tullmedlen under enahanda villkor som vid export af raffineradt socker medgifven jämväl vid utförsel af karameller och andra konfityrer. Då tullen å raffineradt socker sänkes från 33 till 30 öre för kilogram, lærer emeller-

tid detta böra medföra en därefter afpassad minskning i restitutionen för konfityrer, eller från 30 till 27 öre för kilogram. Vid införandet af konsumtionsbeskattning å socker synes åter tullrestitution för sistnämnda varor icke vidare böra utgå i den form, som bestämmes i 1 mom. af 9 § tulltaxeunderrättelserna, utan, där den ifrågakommer, hellre böra ske under den kontroll, som förutsättes i 5 mom. af samma §. Bestämmelsen i 9 § 1 mom. tulltaxeunderrättelserna torde därför, i hvad detta stadgande afser sistberörda slag af varor, böra upphöra att gälla samtidigt därmed att det nya skattesystemet träder i tillämpning.

Att ofvan omförmälda förändringar i fråga om tullsatserna å socker icke böra verka till rubbning i de på grund af Brysselkonventionen särskildt åsatta tilläggsafgifter till tullsatserna å socker tillverkad i vissa länder, som icke biträdt konventionen, faller af sig själf. Gifvet är emellertid, att tilläggsafgifterna böra beräknas i förhållande till de nya tullsatserna.

Såsom redan af det sagda läres framgå, innebär en konsumtions-skatt af 13 öre med ty åtföljande råsockertull af $11\frac{3}{4}$ öre och raffinadtull af 17 öre för råsockerindustrien i det allra närmaste samma skatt liksom ock samma tullskydd, som förefanns före Brysselkonventionens tillkomst, samt för raffinaderierna ungefär samma tullskydd som vid införandet af nu gällande tullsatser. Sannolikt kommer emellertid i följd af tullens sänkning priset å raffineradt socker att, till fördel för den konsumerande allmänheten, i någon mån sjunka.

Att en beskattning af socker, fotad på de grunder, jag sålunda angifvit, skulle komma att för statsverket medföra en, icke blott jämnare, utan äfven afsevärdt större inkomst än medelst det nuvarande systemet för sockerbeskattningen erhålles, torde vara otvifvelaktigt. Till belysning häraf tillåter jag mig att meddela några uppgifter rörande dels, å ena sidan, det belopp, hvartill den debiterade hvitbetssockertillverkningsafgiften jämte tullen för importeradt socker (däri ej medräknadt tullen å sirup) under de senare åren uppgått, dels, å andra sidan, en inom finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå upprättad, på af vederbörande sockerfabrikanter lämnade uppgifter rörande den myckenhet råsocker, som under ifrågavarande år inom landet förbrukats, grundad beräkning af den inkomst, som skulle hafva tillförts statsverket, ifall under samma år ett beskattningssystem enligt de af mig nu föreslagna grunder varit gällande, allt i runda tal.

Tillverkningskatt och tull hafva uppgått till:

År	Debiterad skatt	Tullafgifter	Summa
	Kronor	Kronor	Kronor
1896.....	7,726,400	1,210,500	8,936,900
1897.....	11,008,900	230,700	11,239,600
1898.....	6,317,700	189,700	6,507,400
1899.....	7,483,900	2,992,900	10,476,800
1900.....	9,946,600	2,000,600	11,947,200
1901.....	12,605,600	172,100	12,777,700
1902.....	7,776,000	202,700	7,978,700
1903.....	10,485,200	469,100	10,954,300
1904.....	7,919,900	1,742,700	9,662,600

Ofvannämnda beräkning utvisar däremot följande siffror:

År	Förbrukning af råsocker: Ton	Däremot svarande konsumtionsskatt: Kronor	Tull (halfva råsockertullen): Kronor	Summa statsinkomst: Kronor
1896	72,164	8,500,000	605,000	9,100,000
1897	91,312	10,700,000	115,000	10,800,000
1898	86,046	10,100,000	94,000	10,200,000
1899	90,853	10,600,000	1,496,000	12,100,000
1900	97,506	11,400,000	1,000,000	12,400,000
1901	100,999	11,800,000	86,000	11,900,000
1902	106,004	12,400,000	101,000	12,500,000
1903	107,681	12,600,000	234,000	12,800,000
1904	110,824	13,000,000	871,000	13,900,000

Såsom man häraf finner är skillnaden betydlig. För år 1904 uppgår den, i rundt tal räknadt, till icke mindre än 4,200,000 kronor.

Hvad angår *kontrollen* öfver sockertillverkningen, hafva kommitterade i sitt ofvan ofvärmälda utkast till förordning om beskattning af socker medelst konsumtionsskatt, såvidt angår den härför erforderliga kontrollpersonalen, i hufvudsak följt de i nu gällande förordning om hvitbetssockertillverkningen i sådant afseende meddelade bestämmelser.

Då nämnda personal är i allo likställd med den i och för maltdryckstillverkningen anställda personal och det följaktligen synes lämpligt, att beträffande båda dessa slag af tillverkning i berörda afseende gälla likartade bestämmelser, har jag låtit inom finansdepartementet verkställa den omarbetning af kommitténs förslag, som häraf funnits föranledd. Därjämte hafva, på sätt jag redan förut antydt, de af kommittén i kontrollhänseende föreslagna föreskrifterna rörande särskilda anordningar i fråga om sockerfabriks byggnadssätt m. m., speciellt hvad angår råsockerfabrikerna, väsentligen förenklats. Gifvet är, att den förändrade beskattningsmetoden äfven måste föranleda ändringar i den nuvarande ordningsstadgan för sockerfabrikerna. Dessa ändringar äro af den omfattning, att, under förutsättning af bifall till det förslag till förordning om beskattning af socker, som jag nu ämnar framlägga, en helt och hållet ny ordningsstadga bör utfärdas.

Då jag nu går att lämna en redogörelse för de särskilda bestämmelserna i förslaget till förordning om beskattning af socker, torde jag i de delar, däri förslaget öfverensstämmer med kommitterades utkast, kunna inskränka mig till att åberopa det viktigaste af hvad kommitterade i sitt betänkande därutinnan anfört.

Hufvudgrundsatsen för en ren konsumtionsbeskattning är, att allt socker, som utlämnas till fritt bruk, skall, oafsedt dess större eller mindre renhet, beläggas med samma skatt. I öfverensstämmelse härmed föreslås i 1 § 1 mom., att för allt socker, som inom riket tillverkas eller dit införes, skall vid sockrets utlämnande till fritt bruk erläggas skatt med visst belopp, eller 13 öre, för hvarje kilogram. Då den inhemska industrien emellertid är i behof af ett effektivt tullskydd, är i nämnda mom. tillika förslaget, att för socker, som till riket införes, skall jämte skatten erläggas tull enligt tulltaxan. Hvilka tullsatser jag härvid ämnar föreslå, framgår af det föregående. Förslag till de ändringar i tulltaxan, som häraf blifva en följd, anhåller jag att få särskildt framlägga.

Det för genomförandet af en konsumtionsbeskattning nödvändiga stadgandet om bevakning af obeskattadt socker meddelas i 2 §, däri föreskrifves, att, intill dess socker, som inom riket tillverkas eller dit införes, utlämnas till fritt bruk, detsamma skall stå under statens kontroll.

Då det emellertid icke kan ifrågakomma att med sockerskatt belägga alla sockerhaltiga ämnen, har, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad flerstädes i utlandet är gällande, i 1 § 2 mom. intagits bestämmelse, att till socker ej skall räknas honung, stärkelsesocker (glykos) och maltsocker (maltos) samt ej heller sirup eller melass, i hvilka den

genom direkt polarisation utrönta sockerhalten är mindre än sjuttio procent af torrs substansens vikt.

Att uppdraga gränsen mellan skattepliktig och skattefri sirup och melass innebär ju i och för sig vissa svårigheter, men då afsikten med en dylik gräns närmast måste vara att, jämte det affallsprodukterna vid sockertillverkningen undantagas från beskattningen, möjliggöra, att den vanliga så kallade matsirupen icke genom beskattning fördyras, torde gränsen för skattefriheten kunna sättas så som skett. Då den i sockerfabrikerna vunna melassen i regeln innehåller en sockerhalt under den föreslagna gränsen, har man också vunnit, att kontrollen öfver melassen i sådana fabriker kan blifva synnerligen enkel, enär kontrollpersonalen redan genom att följa tillverkningens gång erhåller kännedom om melassens beskaffenhet.

Genom konsumtionsbeskattning å socker vinnes, som ofvan nämnts, den fördelen, att sockerskatten icke behöfver erläggas till vederbörande uppborndsmyndighet förr än i samband med sockrets utlämnande till fritt bruk och att sådant utlämnande af socker kan få ske icke blott från den fabrik, där sockret tillverkats, eller, om sockret införts, från tullverket, utan jämväl från särskilda för förvaring af obeskattadt socker inrättade sockernederlag. I 3 § af förslaget stadgas, att det skall bero på Kungl. Maj:ts pröfning, om och under hvilka villkor och kontroller samt mot hvilken afgift dylikt allmänt sockernederlag må medgifvas. De närmare bestämmelserna härom skulle införas i ordningsstadgan; och är det afsedt, att där skulle föreskrifvas, att tillsyn öfver allmänt sockernederlag skulle utöfvas af särskild, af Kungl. Maj:ts befallningshafvande förordnad tillsyningsman, hvilken skulle aflönas af staten, med skyldighet dock för nederlagsinnehafvaren att gälda den härför uppkommande kostnad.

I 5 § 1 och 3 mom. föreskrifves, att vid utlämnande af socker till fritt bruk den därå belöpande skatt skall inbetalas, då socker utlämnas från fabrik eller sockernederlag, till landtränteriet i det län, där fabriken eller nederlaget är beläget, eller, hvad fabrik eller sockernederlag i Stockholm angår, till öfverståthållareämbetet, samt, då socker från tullverket utlämnas till fritt bruk, till tullverket. I sistnämnda fall skall skatten erläggas samtidigt med tullafgiften. De närmare föreskrifter, som erfordras i fråga om uppbornden och redovisningen af konsumtionsskatten, där denna uppbares genom tullverket, lära lämpligen icke böra i nu föreliggande förordning upptagas utan meddelas i särskild författning.

Betalning af sockerskatten behöfver dock icke alltid ske i samband med sockrets utlämnande till fritt bruk. Om nämligen tillverkare eller nederlagsinnehafvare ställer säkerhet, som af Kungl. Maj:ts befallningshafvande godkännes, må han liksom vid förtullning för någon kortare tid åtnjuta anstånd med erläggande af skatt. Likaledes synes den, som direkt från tullverket uttager infördt socker till fritt bruk, böra undfå anstånd med betalningen af skatten under enahanda villkor, som i tullstadgan finnas föreskrifna i fråga om anstånd med tullafgiften. Genom dessa bestämmelser undviker man, såsom förut framhållits, den med öfriga skattesystem förbundna olägenheten, att sockerindustrien måste längre eller kortare tid före sockrets utlämnande till den konsumerande allmänheten förskjuta skattebeloppet.

I 4 § meddelas stadgande om villkoren för export af socker. Då i nämnda paragraf föreskrifvits, att från fabrik, som står under kontroll, eller från allmänt sockernederlag socker må från riket utföras utan erläggande af sockerskatt, om utførseln sker genom tullkammare under den kontroll och de villkor, som i tullstadgan bestämmas för utførsel af nederlags-gods, har därmed åsyftats en anordning, hvarigenom all restitution af konsumtionsskatt vid export af socker skulle kunna undvikas. Den olägenhet, som vidlåder råämnes- eller betsaftbeskattningen därigenom att export ej kan ske, med mindre skatterestitution medgifves, och att restitutionen vanligen medför någon premie för exportören, är sålunda undanröjd. För att bereda möjlighet till befrielse från erläggande af konsumtionsskatt för socker, som användes för tillverkning af andra varor, hvilka ur riket utföras, har i sistnämnda § jämväl införts en bestämmelse i sådant syfte. Då emellertid en dylik skattebefrielse förutsätter, att tillverkningen i fråga sättes under särskild kontroll, och bestämmelserna härom icke torde böra erhålla sin plats i nu förevarande förordning, har jag ansett lämpligast, att meddelandet af de föreskrifter, som härutinnan må finnas erforderliga, öfverlämnas åt Kungl. Maj:t.

Enligt 1 § 3 mom. skulle s. k. denaturerad socker vara fritt från skatt. Denatureringen, som kan ske för olika ändamål, såsom för att använda sockret till kreatursföda eller vid tvåltillverkning, sker i förra fallet genom sockrets sammanblandning med mjöl af foderkakor och i senare fallet genom tillsättande af något alkaliskt ämne. Användning af obeskattadt socker för något af antydde ändamål kan vid en konsumtionsbeskattning äga rum, medan vid det hos oss gällande betskatte-systemet någon fullt rättvis grund för den erlagda skattens restituerande lika litet kan utfinnas vid denaturering som vid export af socker.

Skulle denaturerad socker begagnas för framställning af socker till människoföda, blir naturligen sådant socker beskattadt.

En fråga, hvars lösning ställts i samband med en blifvande förändring i sockerbeskattningen, är den om sirupstillverkningen. Denna fråga har, som nämnts, i förslaget blifvit löst på det sätt, att visst slag af sirup lämnas fri från skatt. Villkoret, enligt förslaget, för att sådan vara skall få utlämnas till fritt bruk utan skatts erläggande är, att den i sirupen polarimetriskt utrönta sockerhalten är mindre än sjuttio procent af torrsubstansens vikt. Den sirup, som sålunda göres skattefri, är visserligen icke af bästa beskaffenhet. Det uppställda önskemålet i fråga om sirupens skattefrihet torde emellertid, såsom jag förut anmärkt, hufvudsakligen hafva varit, att den sirup, som ingår i de mindre bemedlades konsumtion, skall göras så billig som möjligt. Ehuru tillverkning af skattefri sirup antagligen endast kan komma att äga rum i sockerfabrikerna, där sirupen framställes såsom biprodukt vid sidan af sockret, hafva i 23 § af förslaget lämnats vissa föreskrifter, som för den yrkesutöfvare, hvilken, utan sammanhang med sockertillverkning, vill tillverka sirup eller melass, innefatta lättnader i de villkor, som gälla för sockertillverkare. De bestämmelser, som måste lämnas rörande sockerfabrikers allmänna anordning och bevakning under en konsumtionsbeskattning, behöfva nämligen icke göras tillämpliga i fråga om sirupsfabriker, som ej hafva någon skatt att erlægga. Den kontroll, som erfordras i dylika fabriker och som kan inskränkas till att prof af tillverkningen på obestämda mellantider tagas i fabriken för undersökning, huruvida den tillverkade varan uppfyller villkoren för att ej räknas såsom socker, synes kunna i regel utöfvas af vederbörande öfverkontrollör. En bestämmelse i sådant syfte har införts i 32 § af förslaget. Af sistnämnda bestämmelse framgår, att kontrollen i sirupsfabrikerna i regeln ansetts kunna inskränkas därtill, att vederbörande öfverkontrollör tid efter annan besöker de inom hans distrikt belägna sirupsfabriker för att tillse, att i dessa fabriker ej drifves annan rörelse än den anmälda.

Kontrollen öfver sockerskattens utgörande utöfvas enligt 2 § dels af tullverket öfver infördt socker, tills det öfverföres till sockerfabrik eller allmänt sockernederlag eller utlämnas till fritt bruk, dels ock vid de fabriker, i hvilka socker tillverkas eller raffineras, och i allmänna sockernederlag. Då den kontroll, som kan ankomma på tullverket, naturligen måste öfverensstämma med den tillsyn, som utöfvas öfver oförtulladt gods, hafva några föreskrifter därom icke behöft upptagas i förslaget. Af de däri intagna utförliga bestämmelserna om sockerkontrollen vid

fabriker och sockernederlag äfvensom vid sockers transport torde det vara tillräckligt att omnämna följande.

Hvad först angår frågan i hvad omfattning fabriker, som afse tillverkning af socker, för tillämpningen af en konsumtionsskatt skola stå under kontroll, är att märka, att s. k. *saftstationer*, där arbetet inskränker sig därtill, att saften afvinnes betor och i rörledning föres till annan sockerfabrik för bearbetning, icke synas behöfva vara försedda med några särskilda anordningar för kontrollens utöfvande eller under fabriksdriften stå under ständig tillsyn af särskild kontrollpersonal. Den kontroll, saftstationerna böra vara underkastade, kan därför inskränkas därtill, att vederbörande öfverkontrollör tid efter annan besöker de inom hans distrikt belägna saftstationer för att tillse, att i dessa fabriker ej drifves annan rörelse än den anmälda, en bestämmelse, som lämpligen synes kunna erhålla sin plats i ordningsstadgan. Möjligheten att vid sistnämnda fabriker framställa socker är för öfrigt så godt som utesluten därigenom, att därstädes icke finnas några apparater för inkokning eller centrifugering af socker.

Hvarje annan fabrik, som afser tillverkning eller raffinering af socker — sålunda både *råsockerbruk* och *raffnaderier* — skall, jänklit 9 § i förslaget, vara så byggd och inrättad, att enligt de närmare föreskrifter, som i förordningen och ordningsstadgan meddelas, en betryggande bevakning af densamma till skydd mot skatteförsvinnning utan svårighet kan äga rum.

I afseende härå hyser jag emellertid, såsom jag redan omnämnt, en från kommitterades i viss mån afvikande åsikt. Kommitterade, eller i hvarje fall flertalet af dem, hafva nämligen förutsatt, att konsumtionsbeskattningen skulle fordra, att hvarje fabrik skulle vara fullständigt omgifven af ett minst två meter högt stängsel. Samtidigt hafva de emellertid antydt, att vid råsockerbruken kontrollen hufvudsakligen bör förläggas till de delar af fabrikerna, där råsockret uttages ur centrifugerna, samt till fabrikernas lager. Utgår man härifrån, synas så vidtgående åtgärder som de nyssberörda af kommittén föreslagna knappast vara erforderliga, särskildt med hänsyn därtill att i nu gällande ordningsstadga för hvitbetssockerfabrikerna i riket är föreskrifvet, att vid fabrik, som anlägges sedan ordningsstadgan trädt i kraft, fabriksbyggnaden skall ligga fritt, utan samband med andra byggnader, och ej innehålla andra lägenheter än dem, som äro behöfliga för sockertillverkningen, samt att de lägenheter, i hvilka råsockrets kristallisering och centrifugering försiggå, skola bilda en särskild afdelning af byggnaden, så att de, om så erfordras, må kunna afstängas från öfriga delar af densamma.

De flesta nu befintliga råsockerfabriker äro visserligen byggda år 1893 eller dessförinnan, men med ett eller annat enstaka undantag äro de alla så anordnade, att de lokaler, där råsockrets centrifugering äger rum, kunna afstängas från de öfriga delarna af fabriken. Vid sådant förhållande synes det vara fullt tillräckligt att koncentrera tillsynen öfver råsockerbruket till den del af fabriken, där sockret centrifugeras, d. v. s. till det så kallade sockerhuset. Om dettas åt utsidan vettande fönster förses med galler eller järntrådsnät, blifva kontrollörernas göromål inskränkta till att dels öfvervaka sockrets uppvägning och inläggning å magasin, så vida det ej omedelbart bortföres från fabriken, dels ock tillse, att intet socker olofligen utföres från sockerhuset till den öfriga delen af fabriken.

Vid raffinaderierna åter, hvilka anlagts utan tanke på en blifvande kontroll och väl äfven tillbyggt i mån af rörelsens utvidgning, äro i allmänhet apparaterna för sockrets kristallisering icke sammanförda på ett ställe inom fabriken. Det går därför ej gärna för sig att beträffande dessa stanna vid de föreskrifter, som, enligt hvad jag nyss nämnt, synas vara tillräckliga i fråga om råsockerbruket, utan torde beträffande raffinaderierna blifva nödvändigt att såsom regel stadga, att sådan fabriks område skall, därest fabriken ej har en fri belägenhet, utan samband med öfriga byggnader, vara fullständigt inhägnadt med lämpligt stängsel, dock med rätt för Kungl. Maj:t att efter pröfning af förhållandena i särskilda fall härifrån medgifva undantag. Är raffinaderiet byggt på sätt, jag nyss antydt, synes det däremot vara tillfyllestgörande, ifall fabriksbyggnadens fönster förses med galler eller järntrådsnät samt dess ytterdörrar antingen hållas stängda eller ställas under ständig bevakning. Bestämmelserna härom återfinnas i förslagets 11 §.

Därest det vid fabrik — vare sig råsockerbruk eller raffinaderi — som vid den tilltänkta nya författningens ikraftträdande redan är i gång, skulle möta afsevärda svårigheter att tillämpa de i förevarande afseende i allmänhet föreslagna bestämmelserna, synes emellertid billigheten fordra, att möjlighet beredes till medgifvande af jämkningar häri; och har i sådant syfte en bestämmelse i dylik riktning intagits bland de i förslagets femte kapitel förekommande öfvergångsstadganden.

I fråga om vederbörligen inhägnad fabrik är föreslaget, bland annat, att för trafiken till och från fabriken i stängslet kring densamma i regel ej må hållas öppna flera ingångar än två under dagen och en om natten, att alla andra ingångar skola vara stängda med kronans lås, utom då de vid behof öppnas i kontrolltjänstemans närvaro, samt

att vid hvarje ingång, som icke i allmänhet hålles stängd, skall för de till ingångens bevakning anställda kontrollörer finnas vaktstuga eller vaktrum med fönster, vettande åt fabriken's ingång.

Enligt förslaget går kontrollen öfver sockerskattens utgörande, hvad sockerfabrikerna beträffar, ut därpå, att allt socker, som i fabrik införes, där tillverkas eller raffineras eller därifrån utföres, skall till vikten bestämmas i viss föreskrifven ordning, äfvensom att sirup eller melass skall undersökas i afseende på sockerhalten. Sirup eller melass, hvars polarimetriskt bestämda sockerhalt är sjuttio procent eller däröfver af torrsubstansens vikt, räknas såsom socker; annan sirup eller melass är däremot skattefri och ställes utan vidare till tillverkarens fria förfogande. Bestämmelserna härom, hvilka återfinnas i 27 och 29 §§ af förslaget, kompletteras af vissa föreskrifter i ordningsstadgan, hvilka afse att, utan att eftergifva fordringarna å en betryggande kontroll, så anordna vägningarna af socker och undersökningarna å melass, att dessa åtgärder icke skulle kräfvå en alltför stor kontrollpersonal. I ordningsstadgan skulle sålunda föreskrifvas, att den för taraberäkning erforderliga bestämning af vikten af säckar och pappersomslag endast fastställes genom profvägning, som tid efter annan äger rum; att, då socker förvaras i säck, hvarje säck skall innehålla antingen femtio eller ett-hundra kilogram; att den en gång utrönta nettovikten af socker i lådor och fat skall antecknas å hvarje kolli, som äfven förses med märke och nummer; att kontrollpersonalens befattning med sockrets uppvägning efter vederbörande öfverkontrollörs pröfning må inskränkas till att antalet kolli räknas och ett mindre antal däraf profväges; att uppvägd't socker, som ej utföres från fabriken, skall uppläggas under kronans lås; att, då sådant socker därefter utlämnas, detsamma ej behöfver omvägas; samt att, då socker införes i fabrik, i allmänhet erfordras, att endast två för hundra af antalet kolli omvägas, där ej särskild anledning föreligger till antagande, att sockrets vikt ej motsvarar den uppgifna; äfvensom att föreskrifven undersökning af sockerhalten hos sirup och melass ej behöfver äga rum, då vederbörande kontrolltjänsteman på grund af sin erfarenhet om tillverkningen i fabriken äger kändedom om varans beskaffenhet.

Liksom vid brännvins- och maldryckstillverkningen synes öfverinseendet öfver kontrollen vid sockertillverkningen böra utöfvas af chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå. Tillsynen öfver den vid fabrikerna anställda kontrollpersonalen kan lämpligen anförtros de öfverkontrollörer, som tjänstgöra vid kontrollen öfver förstnämnda båda tillverkningar. För den omedelbara tillsynen vid fabrikerna torde

vid hvarje fabrik böra anställas en förste kontrollör och till hans biträde nödigt antal kontrollörer. Förste kontrollören skall enligt bestämmelser, som äro afsedda att erhålla sin plats i ordningsstadgan, hafva till åliggande, bland annat, att ansvara för den behöfliga bokföringen, verkställa skattepåföringen och öfvervaka sockrets utlämnande från fabriken eller uppläggande på magasin under kronans lås, såsom närmaste förman för kontrollörerna mellan dem fördela vakttjänstgöringen och öfriga kontrollarbeten inom fabriken samt verkställa förekommande undersökningar af sirup och melass. Han måste alltså besitta såväl ett visst mått af allmänbildning som en särskildt ådagalagd teknisk färdighet. Då de sökandes kompetens i dessa afseenden bäst torde kunna bedömas inom finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, anser jag, att förste kontrollörerna böra förordnas af chefen för nämnda departement.

Det antal kontrollörer, som kan behövas vid hvarje fabrik, ställer sig säkerligen ganska olika vid råsockerfabriker och vid raffinaderier och torde nog äfven komma att växla vid särskilda fabriker inom hvardera gruppen. I råsockerfabriken skulle deras arbete hufvudsakligen blifva dels att hålla vakt vid genomgången mellan sockerhuset och den öfriga fabriken, dels att biträda förste kontrollören vid tillsynen öfver sockrets uppvägning m. m. Skulle bevakning af nämnda genomgång fordras oafbrutet under hela dygnet och sockrets vägning fortgå både dag och natt, torde antalet kontrollörer icke kunna sättas under sex, men sannolikt kan vid åtskilliga fabriker ett mindre antal vara tillräckligt. I Tyskland är, enligt hvad uppgifvits, antalet kontrollörer vid råsockerfabrikerna i allmänhet fyra. Vid raffinaderierna måste kontrollörernas antal sättas högre, men i likhet med kommitterade har jag beräknat det behöfliga antalet till högst tio vid hvarje raffinaderi. I enlighet härmed har jag tänkt mig, att i ordningsstadgan skulle bestämmas, att vid råsockerfabrik må inkallas högst sex och vid raffinaderi högst tio kontrollörer, där ej i särskildt fall tillstånd till inkallandet af ett större antal meddelas af chefen för finansdepartementet. För att vinna anställning såsom kontrollör synas inga andra kompetensfordringar böra uppställas än nödiga insikter i gällande författningar och föreskrifter angående sockerbeskattningen och tillsynen öfver denna. Där- emot är det uppenbarligen af synnerlig vikt att till dessa befattningar erhålla fullt redbara och pålitliga personer; och synes det därför vara lämpligast, att kontrollörerna, såsom hittills, efter förslag af vederbörande öfverkontrollör förordnas af Kungl. Maj:ts befallningshafvande. Kontrollörernas placering vid de särskilda fabrikerna, deras inkallande till

och återkallande ur tjänstgöring synes däremot, i likhet med hvad förhållandet är vid bryggerierna, böra uppdragas åt öfverkontrollörerna.

Sedan sockertillverkningen för kampanjen upphört och allt vid fabriken kvarvarande socker upplagts på magasin under kronans lås, torde hvarken förste kontrollör eller öfriga kontrollörer behöfva längre kvarstanna vid fabriken, utan synes tillsynen öfver densamma då kunna ordnas på ett enklare sätt, genom anställande — likasom vid brännvinsnederlagen — af en tillsyningsman. Enär denne endast skulle hafva till uppgift att tillse, att den på magasinet eller nederlaget upplagda varan ej olofligen därifrån uttages, bör han förordnas af den myndighet, som har tillsyn öfver att skatten riktigt inflyter, nämligen Kungl. Maj:ts befallningshafvande; och synes för meddelande af dylikt förordnande något förslag af öfverkontrollören ej vara behöfligt.

När socker skall uttagas från fabrik, vare sig till fritt bruk eller eljest, skall tillverkaren jämlikt 28 § i förslaget därom göra skriftlig anmälan hos förste kontrollören, med angifvande af sockrets slag och vikten af hvarje kolli. Uttages socker för att utlämnas till fritt bruk, skall enligt samma §, sedan vikten af sockret blifvit bestämd samt skatt erlagd eller säkerhet därför ställd, förste kontrollören utfärda vågsedel i två exemplar, af hvilka det ena öfverlämnas till tillverkaren och det andra, försedt med kvitto af tillverkaren eller hans ombud, bilägges kontrollhandlingarna. Med dessa handlingar afses närmast en skatteafräkningslängd, som, på sätt i ordningsstadgan närmare bör föreskrivas, skall föras vid hvarje fabrik. I denna längd bör antecknas, i en kolumn det belopp, för hvilket tillverkaren ställer säkerhet i syfte att uttaga socker utan att kontant erlagga skatt, samt de afbetalningar, som, enligt af tillverkaren företedda skattekvittenser, tid efter annan göras å skatten, i en annan kolumn den vikt socker, som enligt fabriks- och magasinjournalerna utlämnas till fritt bruk, med därå belöpande skatt, samt i en tredje kolumn det saldo, tillverkaren har till godo. Därest dylika bestämmelser meddelas, synes därigenom vara förebyggdt, att större mängd socker må kunna utlämnas än den, hvarför säkerhet blifvit ställd, med mindre att tillverkaren gör motsvarande afbetalning å skatten. Kungl. Maj:ts befallningshafvande har med ledning af utdrag ur skatteafräkningslängden att tillse, att skatten för uttaget socker, för hvilket säkerhet blifvit ställd, erlagges inom stadgad tid.

Bland kontrollföreskrifterna återstår att erinra om stadgandet i 30 § af förslaget att, där så nödigt aktas, inventering och uppvägning af allt i fabrik eller magasin befintligt socker må äga rum. Då en sådan inventering måste vålla uppehåll i fabriksdriften och i och för

sig måste vara en omständlig åtgärd, är tydligt, att densamma icke kan eller bör tillgripas annat än då grundad misstanke förefinnes, att i fabriken skatteförsuñllning äger rum.

Vid sidan af bestämmelserna om den direkta kontroll, som genom statens personal skall utöfvas i alla anläggningar, där socker, sirup eller melass tillverkas, förekommer ock i förslaget 21 § stadgande om skyldighet för tillverkare i sockerfabrik och yrkesutöfvare i sirupsfabrik att i enlighet med de närmare föreskrifter, som där meddelas, föra bok öfver sin tillverkning och att hålla denna bok tillgänglig för de kontrollerande myndigheterna, genom hvilket stadgande en sekundär kontroll af ej ringa betydelse vinner.

I ordningsstadgan skulle intagas bestämmelser om allmänna nederlag för obeskattadt socker och om transport af obeskattadt socker. Bestämmelserna i sistnämnda afseende torde i hufvudsak böra fotas på enahanda grunder, som enligt tullstadgan gälla i fråga om transport af oförtulladt gods till eller från tullnederlag. Ändamålet med bestämmelserna är att bereda möjlighet till en försändning af obeskattadt socker mellan tullkammare, fabriker eller allmänna sockernederlag, vare sig afsikten är sockrets bearbetande eller dess uppläggande i afbidan på dess utlämnande till fritt bruk. För att emellertid i hvarje fall garantera staten skatten för socker, som sålunda försändes, torde i ordningsstadgan böra föreskrifvas, att afsändare skall för allt socker, som under transport mellan inrikes orter förkommer, ofördröjligen betala vederbörlig skatt. Kan afsändaren lagligen styrka, att godset genom skeppsbrott, uppbringning eller annau olycka gått förloradt, synes han dock böra återfå därå belöpande skatt, som af honom erlagts.

Ansvarsbestämmelserna äro i förslaget affattade i nära öfverensstämmelse med den nu gällande förordningens, dock med de ändringar och tillägg, som betingas af den förändrade metoden för sockerbeskattningen. I 34 § 1 mom. stadgas straff för den, som utan tillståndsbref tillverkar eller raffinerar socker. Denna bestämmelse afser äfven det fall, att någon, som på grund af tillståndsbref enligt 23 § bedrifver skattefri sirupstillverkning, tillverkar sådan sirup eller melass, som enligt förordningen är att betrakta som socker. Då tillverkning utan tillstånd af skattefri sirup eller melass uppenbarligen är en vida lindrigare förbrytelse än tillverkning utan lof af socker (eller därmed likställd vara), har ansvaret för den förra förbrytelsen ansetts kunna sättas afsevärdt lägre än för den senare.

35 §, som närmast motsvarar 21 § i den nuvarande förordningen,
Bih. till Riksd. Prot. 1905. 1 Saml. 1 Afd. 36 Häft.

afser undansnillning af obeskattadt socker samt olofligt brytande af kronans lås eller försegling eller annan åtgärd, som sker i syfte att undandraga staten skatt; och är ansvaret detsamma, som är stadgad i nämnda § af nu gällande förordning för där omförmälda förbrytelser.

Kommitterade hafva föreslagit bibehållandet af den i 23 § af den nuvarande förordningen meddelade bestämmelse i hufvudsak oförändrad. Jämlikt denna bestämmelse ansvarar tillverkaren för förbrytelse, begången af arbetare eller annan vid fabriken anställd person, såsom vore förbrytelsen begången af honom själf, så framt ej omständigheterna göra sannolikt, att den skett utan hans vetskap och vilja. Enligt min åsikt bör emellertid tillverkaren vara ansvarig för dylik förbrytelse, endast såvida den blifvit begången med hans vetskap; och har därför §:n därutinnan omredigerats till likhet med motsvarande § i förordningen om tillverkning och beskattning af maldrycker.

Aflöningen åt kontrollpersonalen torde, åtminstone tillsvidare, kunna sättas till samma belopp, som kommitterade föreslagit, nämligen åt förste kontrollör 12 och åt annan kontrollör 6 kronor om dagen under tjänstgöringstiden samt åt tillsyningsman vid magasin eller allmänt nederlag 10 kronor för hvarje dag, han behöfver infinna sig för inläggning eller uttagning af socker eller eljest tillkallas af nederlagsinnehafvaren (25 §). Därjämte föreslås, att det skulle åligga tillverkare att, efter anmodan af Kungl. Maj:ts befallningshafvande, åt en hvar af kontrollpersonalen, som sådant önskar, anskaffa lämplig kost mot ersättning af 2 kronor om dagen, hvilket belopp skulle af Kungl. Maj:ts befallningshafvande afdragas från kontrolltjänstemannens dagarfvode och tillhandahållas tillverkaren. Vid fabrik, belägen utom stad eller köping, synes tillverkaren lämpligen äfven böra åläggas att utan särskild ersättning tillhandahålla en hvar af nämnda personal ett eldadt, städadt samt med nödiga möbler och sängkläder försedt boningsrum. Arfvodet är nämligen ej högre tilltaget, än att, om kontrolltjänstemännen äfven i sistnämnda fall själfva skulle vidkännas kostnad för bostad, det är att befara, att svårighet skulle möta att å landsbygden erhålla tillräckligt antal för ifrågavarande uppdrag lämpliga personer.

För närvarande uppbära kontrollörerna vid hvitbetssockerfabrikerna äfvenledes ett dagarfvode af 6 kronor, men äro därjämte berättigade att kostnadsfritt erhålla bostad samt, om de så önska, kost till ett pris af 1 krona om dagen.

Kommitterade hafva föreslagit, att, i öfverensstämmelse med hvad nu är fallet, reseersättning skulle utgå till förste kontrollör och öfriga

kontrollörer med 10 kronor för hvarje gång, han inträder i tjänstgöring eller förflyttas från en till annan fabrik. En dylik ersättning synes, såvidt angår kontrollörerna, vara obehöflig, enär antagligen kontrollörsbefattning endast kommer att sökas af personer boende i närheten af den fabrik, där de skulle komma att tjänstgöra, eller åtminstone inom samma län, där fabriken ligger. Däremot är nämnda ersättning i hvad rörer förste kontrollör alldeles för låg, ty det blir säkerligen i många fall omöjligt att till dessa befattningar erhålla personer, som bo i fabriken närhet. Ersättning synes därför till honom böra utgå efter rese-reglementet, och torde densamma lämpligen böra beräknas efter fjärde klassen i reglementet.

Hvad den årliga kostnaden för statsverket för kontrollen vid sockerfabrikerna angår, har kommittén beräknat densamma till i rundt tal 300,000 kronor. Därest, på sätt jag ofvan antydt, kontrollörernas antal vid en del råsockerfabriker kan sättas lägre än kommittén antagit, kan dock kostnaden i mån däraf nedbringas.

Kostnaden för uppförandet vid nu befintliga sockerfabriker af de stängsel omkring fabriksområdena samt de vaktstugor och öfriga för kontrollen föreskrifna anordningar, som, enligt hvad jag ofvan nämnt, till följd af konsumtionsskatts införande blifva erforderliga, torde statsverket böra vidkännas. Jag anser dock, att statens skyldighet i fråga om fabriksområdenas inhägnande ej bör utsträckas längre än till bekostande af stängsel af billigaste användbara slag, eller stängsel af träplank, med rättighet naturligtvis för tillverkaren att på egen bekostnad uppföra stängslet af dyrbarare material, hvarvid han skulle såsom bidrag af statsmedel erhålla den beräknade kostnaden för ett stängsel af träplank. Kommitterade hafva beräknat kostnaderna härför vid samtliga då befintliga 17 råsockerbruk och 6 raffinaderier till sammanlagt 513,000 kronor. Enligt nu föreliggande förslag skulle de råsockerbruk, vid hvilka raffinieradt socker icke framställes, ej behöfva omgifvas med stängsel; och torde därför kostnaderna kunna beräknas till ett afsevärdt mindre belopp, eller i rundt tal till högst 300,000 kronor. Angående sättet för nu ifrågasvarande anordningars utförande finnas bestämmelser intagna bland öfvergångsstadgandena i förslagets 47 §.

Att därmed icke är afsedt, att staten ikläder sig underhållskostnaderna af ifrågasvarande anordningar, sedan desamma anbragts, torde falla af sig själf.

Då de förändrade anordningar, som genom konsumtionsskatts införande blifva erforderliga, ej lära hinna att genomföras under den

korta tid, som kan komma att förflyta från en blifvande ny förordnings utfärdande, intill dess årets betkampanj tager sin början, torde förordningens trädande i kraft icke böra bestämmas till en tidigare tidpunkt än den 1 september 1906. Huru vid själfva öfvergången skall förfaras, på det att i fabrikerne befintligt socker, som redan drabbats af betskatt, må undandragas den nya konsumtionsskatten, föreskrifves i förslagets 48 §. De befintliga lagren måste tydligen undergå inventering och till sin beskaffenhet undersökas medelst kemisk analys i och för beräkning af det utbyte i raffinad, som däraf kan erhållas. Sockret inlägges därefter i magasin under kronans lås, och i kontrollpersonalens räkenskaper tillgodoföres tillverkaren den på det beräknade utbytet belöpande konsumtionsskatten. Såväl de kemiska undersökningarna som inventeringen blifva visserligen förenade med åtskilligt besvär och äfven en del extra kostnad. Dessa svårigheter, hvilka vid öfvergång till ett förändradt beskattningssystem icke gärna kunna undvikas, äro emellertid af tillfällig art och torde för öfrigt blifva jämförelsevis mindre framträdande därigenom, att de i fabrikerne ineliggande lagren vid den tid af året, då förordningen skulle träda i kraft, pläga vara jämförelsevis obetydliga.

Af skäl, som jag anhåller senare få särskildt närmare utveckla, anser jag emellertid, att, i afvaktan på den blifvande nya lagstiftningens ikraftträdande, den nu stadgade utbytesberäkningen vid beskattningen af hvitbetssockertillverkningen bör redan från och med den 1 september innevarande år något höjas. Dock anhåller jag att redan här få förutskicka, att denna höjning enligt min mening lämpligen bör stanna vid en procent, så att etthundra kilogram råa (ej torkade) hvitbetor antagas lämna ett utbyte af tretton, i stället för nu tolf, kilogram socker.

Då den nya förordningen om beskattning af socker skulle träda i tillämpning med början af september månad 1906, blir emellertid efter all sannolikhet däraf en följd, att största delen af den inkomst, som, ifall nu gällande beskattningssystem bibehölles, under samma år vore af skatten å sockertillverkningen att påräkna, först senare kommer att inflyta i statskassan. Alldenstund det socker, som kommer att tillverkas af 1906 års betskörd, icke är afsedt att blifva föremål för beskattning, förr än då det såsom fullfärdig vara utlämnas till fritt bruk eller, i den mån austånd med skattens erläggande beviljats, än senare, måste man nämligen antaga, att skatten för detta socker, åtminstone till allra största delen, icke kommer att inbetalas förr än efter 1906 års utgång. Detta innebär så tillvida en olägenhet, som det inkomstbelopp, hvilket i det för Riksdagen framlagda förslaget till riksstat för år 1906 upptagits

under skattetiteln hvitbetssockertillverkningsafgift, icke under året kan annat än till en del påräknas. En dylik olägenhet kan emellertid, ifall man beslutar sig för en öfvergång till ett system med konsumtionsbeskattning, svårigen undvikas. Hvilken tidpunkt man än väljer för det nya systemets ikraftträdande, vållar nämligen alltid olikheten i denna beskattningsmetod och den nu hos oss gällande en framflyttning af tiden för skatteinbetalningen. Då den omständigheten, att skatten något senare inflyter, icke innebär någon verklig förlust i statsinkomst, lär man dock af berörda anledning icke böra rygga tillbaka för systemets införande. För täckande af den brist, som i följd däraf kommer att uppstå i statsregleringen för nästkommande år, blifver emellertid nödvändigt att utfinna någon utväg; och anhåller jag att framdeles få framlägga förslag angående sättet för beredande af medel ej mindre härtill än äfven för bestridande af ofvan omförmälda till i rundt tal 300,000 kronor beräknade, af öfvergången till det nya beskattningssystemet föranledda utgifter.

I öfrigt ber jag att i detta sammanhang få tillägga, att, alldenstund det förslag till ny författning i förevarande ämne, hvilket jag nu går att framlägga, vid den beräkning af statsverkets inkomster under nästa år, hvarför redogörelse lämnats i det vid innevarande års statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet öfver finansärenden af den 14 nästlidne januari, ännu endast förelåg i ofullbordadt skick, jag ansåg mig sakna anledning att då föreslå, att ofvannämnda skattetitel skulle vid uppgörande af statsregleringen för samma år beräknas till annat belopp än det, hvarmed detsamma upptagits i riksstaten för innevarande år.

Sedan föredragande departementschefen härefter uppläst ett i öfverensstämmelse med hvad han sålunda anfört upprättadt förslag till förordning om beskattning af socker, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte i nådig proposition föreslå Riksdagen att antaga samma förslag.

Hvad departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen Regenten bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:
Erik Ölander.